

IZBA CYWILNA

Biuletyn Sądu Najwyższego

2017

11

Redakcja
Jacek Gudowski
Maciej Machowski

Współpraca
Joanna Buchalska, Agata Dimmich
Przemysław Gumiński, Olga Maria Piaskowska
Arkadiusz Turczyn, Andrzej Zielony

przy udziale

Wolters Kluwer Polska SA
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
www.wolterskluwer.pl

infolinia: 801 044 545
tel. 22 535 82 03
e-mail: handel@wolterskluwer.pl

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Katowicach postanowieniem z dnia 30 marca 2017 r., IV Cz 1318/16, zagadnienia prawnego:

„Czy w sprawach przeciwko konsumentowi powołanie się przez powoda na miejsce płatności wskazane na wekslu *in blanco* jest skuteczne dla określenia właściwości miejscowej sądu w oparciu o art. 37¹ k.p.c. w przypadku gdy nie było ono indywidualnie uzgodnione?

W przypadku odpowiedzi negatywnej, czy brak właściwości miejscowej w sprawach przeciwko konsumentowi sąd powinien brać pod uwagę z urzędu czy tylko na zarzut pozwanego (art. 202 k.p.c.)?”

podjął uchwałę:

W sprawie z powództwa przedsiębiorcy przeciwko konsumentowi zobowiązanemu z weksla sąd z urzędu uwzględni nieskuteczność powołania się przez powoda na podstawę właściwości miejscowej przewidzianą w art. 37¹ § 1 k.p.c.

(uchwała z dnia 19 października 2017 r., III CZP 42/17, J. Gudowski, G. Misiurek, A. Owczarek)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie postanowieniem z dnia 17 stycznia 2017 r., I ACa 539/16, zagadnienia prawnego:

„Czy z normy określonej w art. 4 ust. 7-9 ustawy z dnia 16 września 2011 roku o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2011 r. Nr 233, poz. 1382) wywodzić należy roszczenie dzierżawcy o zawarcie z Agencją Nieruchomości Rolnych umowy sprzedaży dzierżawionych nieruchomości, po wyczerpaniu drogi prawnej przewidzianej w art. 4 ww. ustawy?”

podjął uchwałę:

Dzierżawcy, który na podstawie art. 4 ust. 7 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 233, poz. 1382) złożył Agencji Nieruchomości Rolnych oświadczenie o skorzystaniu z uprawnienia do zakupu dzierżawionej nieruchomości rolnej Skarbu Państwa z zastosowaniem prawa pierwszeństwa przewidzianego w art. 29 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1491 ze zm.), nie przysługuje roszczenie o zawarcie umowy sprzedaży.

(uchwała z dnia 19 października 2017 r., III CZP 45/17, J. Gudowski, G. Misiurek, A. Owczarek)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Gliwicach postanowieniem z dnia 23 lutego 2017 r., III Ca 1645/16, zagadnienia prawnego:

„1) Czy w ramach przewidzianego w art. 690 k.p.c. postępowania o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do odrzucenia spadku, w sytuacji gdy nie toczy się i nie toczyło postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku po spadkodawcy, konieczne jest w pierwszej kolejności badanie terminowości i skuteczności oświadczeń wszystkich osób powołanych do spadku wcześniej niż wnioskodawca,

a w przypadku udzielenia pozytywnej odpowiedzi na to pytanie:

2) Czy skutecznym jest złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku przez osobę, w stosunku do której nie rozpoczął jeszcze biegu termin określony w art. 1015 § 1 k.c.?”

podjął uchwałę:

W postępowaniu o zatwierdzenie oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku (art. 690 § 1 k.p.c.) sąd nie bada twierdzenia wnioskodawcy, że jest spadkobiercą.

(uchwała z dnia 19 października 2017 r., III CZP 48/17, J. Gudowski, G. Misiurek, A. Owczarek)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Olsztynie postanowieniem z dnia 17 maja 2017 r., IX Ca 81/17, zagadnienia prawnego:

„Czy sąd jest związany żądaniem stwierdzenia zasiedzenia na rzecz tylko jednego z małżonków w sytuacji, gdy oboje małżonkowie byli posiadaczami nieruchomości i okres ewentualnego zasiedzenia upłynąłby w czasie trwania wspólności ustawowej małżeńskiej?”

podjął uchwałę:

Stwierdzenie zasiedzenia własności nieruchomości może nastąpić tylko na rzecz osoby wskazanej przez wnioskodawcę lub innego uczestnika postępowania także wtedy, gdy z ich twierdzeń oraz ustaleń sądu wynika, że na skutek zasiedzenia nieruchomości weszła do majątku wspólnego wnioskodawcy oraz jego małżonka, którego wniosek nie dotyczył. W takiej sytuacji sąd powinien jednak zwrócić uwagę uczestników na ewentualną potrzebę zmiany wniosku.

(uchwała z dnia 19 października 2017 r., III CZP 49/17, J. Gudowski, G. Misiurek, A. Owczarek)

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Toruniu postanowieniem z dnia 22 marca 2017 r., VIII Ca 752/16, zagadnienia prawnego:

„1. Czy w procesie o ustalenie wysokości kolejnej opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego sąd uprawniony jest do zamieszczenia w orzeczeniu rozstrzygnięcia w zakresie sposobu rozliczenia nakładów poniesionych przez użytkownika wieczystego nieruchomości gruntowej, wymienionych w art. 77 ustęp 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2016 r. poz. 2147), poczynionych przed ustaleniem opłaty dotychczasowej, których wysokość została ustalona wraz z ustaleniem dotychczasowej opłaty, a nie zostały one rozliczone w całości przez zaliczenie na poczet różnicy między wcześniejszą opłatą roczną z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej a opłatą dotychczasową – w sytuacji, gdy przedmiotem sporu jest proponowany przez właściciela nieruchomości gruntowej wraz z kolejną aktualizacją mniej korzystny dla użytkownika wieczystego sposób zaliczenia nierozliczonej części nakładów,

2. W przypadku pozytywnej odpowiedzi na pierwsze pytanie, jaka kwota nierozliczonych dotychczas nakładów winna być zaliczana na poczet zaktualizowanej opłaty:

a) czy kwota wynikająca z różnicy między opłatą wcześniejszą a opłatą dotychczasową,

b) czy jedynie kwota wynikająca z różnicy między opłatą dotychczasową a opłatą zaktualizowaną,

c) czy kwota wynikająca z różnicy między opłatą wcześniejszą a zaktualizowaną (czyli suma różnicy między opłatą wcześniejszą a dotychczasową i różnicy między opłatą dotychczasową a zaktualizowaną)?”

podjął uchwałę:

W postępowaniu dotyczącym aktualizacji wysokości opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej sąd nie orzeka o zaliczeniu na poczet różnicy pomiędzy opłatą dotychczasową a opłatą zaktualizowaną wartości nakładów dokonanych przez użytkownika wieczystego, które uwzględniono w poprzedniej aktualizacji, także wtedy, gdy zaliczona z tego tytułu kwota nie została rozliczona w całości (art. 77 ust. 4 i 5

ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami w brzmieniu obowiązującym do dnia 22 sierpnia 2017 r., jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 2147 ze zm.).

(uchwała z dnia 19 października 2017 r., III CZP 52/17, J. Gudowski, G. Misiurek, A. Owczarek)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Olsztynie postanowieniem z dnia 24 maja 2017 r., IX Ca 1044/16, zagadnienia prawnego:

„Czy w sprawie o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym zachodzi po stronie biernej współuczestnictwo konieczne współwłaścicieli (art. 72 § 2 k.p.c.) w sytuacji, gdy prawa jednego z nich nie są kwestionowane przez powoda domagającego się usunięcia niezgodności między stanem prawnym nieruchomości ujawnionym w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym tylko w zakresie udziału innego współwłaściciela?”

podjął uchwałę:

W sprawie o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, dotyczącej wyłącznie udziału we współwłasności nieruchomości w częściach ułamkowych, po stronie pozwanej nie zachodzi współuczestnictwo współwłaścicieli pozostałych udziałów ujawnionych w dziale II tej księgi.

(uchwała z dnia 19 października 2017 r., III CZP 59/17, J. Gudowski, G. Misiurek, A. Owczarek)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Lublinie postanowieniem z dnia 9 lutego 2017 r., II Ca 720/16, zagadnienia prawnego:

„Czy osobie, która ma prawo do nabycia lokalu mieszkalnego na podstawie art. 56 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 roku o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r.,

poz. 746 ze zm.), w brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 52 ustawy z dnia 22 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 28, poz. 43), przysługuje roszczenie o ustanowienie odrębnej własności tego lokalu i zawarcie umowy sprzedaży lokalu, jeżeli lokal ten został zamieszczony w rocznym planie sprzedaży ustalonym przez dyrektora oddziału regionalnego Wojskowej Agencji Mieszkaniowej, a osoba uprawniona złożyła pisemny wniosek o dokonanie sprzedaży, zgodnie z art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 roku o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 746 ze zm.), w brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 39 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o zmianie ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 116, poz. 1203)?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 19 października 2017 r., III CZP 47/17, J. Gudowski, G. Misiurek, A. Owczarek)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Sieradzu postanowieniem z dnia 12 maja 2017 r., I Cz 122/17, zagadnienia prawnego:

„Czy do zbycia nieruchomości rolnej, nabytej na podstawie kodeksu postępowania cywilnego o egzekucji z nieruchomości, wszczętej przed 30 kwietnia 2016 r., ale zakończonej przysądzeniem własności po tej dacie, stosuje się ograniczenie wynikające z art. 2b ust. 1 ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego z dnia 11 kwietnia 2003 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 803 ze zm.)?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 19 października 2017 r., III CZP 51/17, J. Gudowski, G. Misiurek, A. Owczarek)

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNIĘCIA

III CZP 86/17

„Czy art. 3 w związku z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 3 stycznia 1946 r. o przejęciu na własność Państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej (Dz.U. Nr 3, poz. 17 ze zm.) stanowi podstawę prawną roszczenia o odszkodowanie z tytułu przejęcia przez Państwo na własność przedsiębiorstw wymienionych w art. 3 ust. 1 lit. a tej ustawy?

Czy w związku z brakiem rozporządzeń wykonawczych, do wydania których upoważniono Radę Ministrów w art. 7 ust. 4 i 6 tej ustawy, wysokość tego odszkodowania ustala sąd powszechny przy zastosowaniu zasad określonych w art. 361 § 2 k.c. i art. 363 § 2 k.c.?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 8 sierpnia 2017 r., I ACa 786/16, M. Miąskiewicz, J. de Heij-Kaplińska, D. Olczak-Dąbrowska)

Powołane przez Sąd Apelacyjny przepisy ustawy z dnia 3 stycznia 1946 r. pozwalają, zdaniem Sądu, na ustalenie treści uprawnienia dawnego właściciela przedsiębiorstwa i skorelowanego z nim obowiązku państwa do zrekompensowania uszczerbku majątkowego wynikającego z wejścia w życie ustawy nacjonalizacyjnej. Możliwe jest uznanie, że wejście w życie tych przepisów spowodowało powstanie *quasi*-reprzywatyzyjnego roszczenia właścicieli przedsiębiorstw przejętych przez państwo. Roszczenie zostało przyznane z mocy prawa byłym właścicielom przed-

siębiorstw, a rola „specjalnych komisji”, o których mowa w tych regulacjach, sprowadzała się do ustalenia wysokości odszkodowania. Zaniechanie legislacyjne w postaci niewydania rozporządzenia wykonawczego i niepowołania komisji do orzekania o wysokości odszkodowań powoduje, że uprawnieni byli właściciele zostali pozbawieni możliwości dochodzenia odszkodowania w trybie postępowania administracyjnego przed komisjami, co nie oznacza niedopuszczalności drogi sądowej ze względu na konstytucyjne zasady demokratycznego państwa prawnego i prawa do sądu. Brak organu powołanego do ustalenia wysokości odszkodowania nie może niweczyć prawa podmiotowego wystarczająco ukształtowanego w regulacjach ustawowych. Ochrony prawnej tego prawa należy poszukiwać w obowiązującym systemie prawnym, na co wskazuje również orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Ustawa nacjonalizacyjna nie została uchylona, a w związku z niewykonaniem przez organy państwa delegacji ustawowej do wydania aktu wykonawczego, tj. wciąż trwającego zaniechania legislacyjnego, przyznane w niej prawo do odszkodowania stało się „pustym zobowiązaniem”. Możliwe jest zatem zastosowanie do sposobu ustalania odszkodowania norm prawnych uregulowanych w art. 361 § 2 i art. 363 § 2 k.c.

Niewykluczone jest też przyjęcie odmiennego stanowiska, przy założeniu, że obowiązek odszkodowawczy państwa powstaje dopiero z chwilą wydania orzeczenia o wysokości należnego odszkodowania przez komisje, o których mowa w ustawie nacjonalizacyjnej. Niewydanie orzeczenia przesądzałoby brak roszczenia po stronie byłych właścicieli przedsiębiorstw przejętych przez państwo.

A.T.

*

III CZP 88/17

„Czy hipoteza art. 79 ust. 1 pkt 1 lit. h ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594) obejmuje swoim zakresem także zawarcie ugody pozasądowej?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 5 września 2017 r., XXIII Gz 689/17, M. Nałęcz, A. Sobieszczęński, P. Kietkiewicz)

Według jednego z rozwiązań przedstawionych przez Sąd Okręgowy, odwołującego się do wykładni literalnej, przepis art. 79 ust. 1 pkt 1 lit. h u.k.s.c. nie obejmuje sytuacji, w której dochodzi do zawarcia ugody pozasądowej. Postępowanie sądowe nie kończy się zawarciem ugody, lecz umorzeniem postępowania w wyniku złożenia oświadczenia w przedmiocie cofnięcia pozwu i tym samym należy powodowi zwrot połowy opłaty zgodnie z art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. a u.k.s.c. Pogląd ten uzasadniony jest spójną wykładnią art. 79 u.k.s.c. i art. 355 § 2 k.p.c. Artykuł 79 ust. 1 pkt 1 lit. h u.k.s.c. został wprowadzony wraz z reformą postępowania mediacyjnego, której celem było zachęcenie do korzystania z tego postępowania.

Inne stanowisko odwołuje się właśnie do celu, który przyświecał wprowadzeniu tej regulacji. Zamiarem było zachęcenie stron do zawierania ugód na wczesnym etapie postępowania i w ten sposób doprowadzanie do wygaszania sporów i spraw sądowych. Odwoływano się do uzasadnienia nowelizacji, w której postulowano rozwinięcie systemu pozasądowych metod rozwiązywania konfliktów jako szybszej i tańszej alternatywy dla rozstrzygania spraw na drodze sądowej. Zachętą dla stron miała być możliwość uzyskania zwrotu całej opłaty od pozwu, jeżeli do zawarcia ugody dojdzie na wstępnym etapie postępowania, przed merytorycznym rozpoznaniem sprawy.

Powoływano się też na orzecznictwo Sądu Najwyższego, w tym na uchwałę z dnia 26 lutego 2015 r., III CZP 110/14 (OSNC 2016, nr 1, poz. 3), w której uznano, że koszty sądowe w sprawach cywilnych stanowią instrument polityki państwa służący regulowaniu relacji stron stosunków procesowych oraz stymulowaniu decyzji jednostek dotyczących sposobu prowadzenia swoich interesów i doboru środków ich ochrony. Spełniają kilka ważnych funkcji, wśród których – poza funkcją fiskalną i organizacyjną – jest funkcja społeczna, polegająca na racjonalizowaniu zakresu ochrony prawnej. Wskazano także na uchwałę z dnia 26 listopada 1992 r., III CZP 143/92 (OSNCP 1993 nr 5, poz. 78), w której stwierdzono, że system kosztów sądowych, a przede wszystkim opłat sądowych, kształtowany jest z uwzględnieniem jego zróżnicowanych funkcji, przy czym funkcja fiskalna nie ma znaczenia dominującego.

A.T.

III CZP 89/17

„Czy korzystający z wyrządzonej szkody ponosi odpowiedzialność na podstawie art. 422 k.c. także z winy nieumyślnej?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 25 września 2017 r., I ACa 997/16, B. Dobrowolski, E. Bieńkowska, G. Wołosowicz)

Pozwani zostali skazani za popełnienie przestępstwa nieumyślnego przewidzianego w art. 292 § 2 k.k., zachodzi zatem potrzeba wyjaśnienia, czy zastosowanie art. 422 k.c. wymaga ustalenia jakiejkolwiek winy pozwanych, czy tylko winy umyślnej, na którą wskazuje odwołanie się w tym przepisie do świadomego skorzystania ze szkody wyrządzonej drugiemu przez sprawcę deliktu. Stanowiska judykatury i przedstawicieli nauki prawa cywilnego nie są w tym względzie jednolite. Wskazuje się, że odpowiedzialność na podstawie art. 422 k.c. za świadome skorzystanie ze szkody wyrządzonej przez kogo innego osobie trzeciej jest odpowiedzialnością za czyn własny nawet wtedy, gdy czyn niedozwolony nie pozostaje w żadnym związku ze szkodą poszkodowanego. O świadomym skorzystaniu ze szkody wyrządzonej przez inną osobę można mówić jedynie wtedy, gdy temu, kto ze szkody skorzystał, można przypisać winę umyślną.

W poprzednim stanie prawnym wyrażono także odmienny pogląd, zgodnie z którym wyrok skazujący pasera za przestępstwo z art. 161 k.k. sam przez się nie wyłączał odpowiedzialności cywilnej na podstawie art. 136 k.z. Odpowiedzialność taka zachodziła wtedy, gdy podejrzenia nabywcy, że przedmiot pochodzi z wyrządzonej drugiemu szkody, były na tyle poważne i uzasadnione, iż zignorowanie ich stanowiło rażące niedbalstwo. Tym samym świadomość skorzystania ze szkody wyrządzonej drugiemu wymaga przypisania sprawcy winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa.

O.M.P.

*

III CZP 90/17

„Czy hipoteza art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (jedn. tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 700

ze zm.), obligującego sąd rejestrowy do wszczęcia postępowania przymuszającego, obejmuje sytuację, w której po zarejestrowaniu spółdzielni zostaną stwierdzone postanowienia jej statutu sprzeczne z ustawą?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 22 września 2017 r., VI Gz 196/17, J.P. Naworski, Z. Krepski, J. Rusińska)

Wątpliwości Sądu drugiej instancji wynikają z tego, że Prawo spółdzielcze i ustawa o spółdzielniach mieszkaniowych nie dają odpowiedzi na pytanie, co należy zrobić w sytuacji, w której sąd rejestrowy po dokonaniu wpisu spółdzielni do rejestru stwierdzi, iż część postanowień statutu jest sprzeczna z prawem. W konsekwencji, czy w związku z tym uzasadnione jest stanowisko, że w takim przypadku jest on zobowiązany do wszczęcia postępowania przymuszającego.

Brzmienie art. 24 ust. 1 zdanie pierwsze u.Krejs. nie pozostawia wątpliwości, że sąd rejestrowy wszczyna postępowanie przymuszające tylko w razie stwierdzenia niezłożenia w terminie wniosku o wpis i do rejestru lub dokumentów, których złożenie jest obowiązkowe. Aprobata stanowiska sądu rejestrowego wymagałaby rozszerzającej wykładni wymienionego przepisu, którą należy jednak odrzucić. Po pierwsze, w rachubę wchodzi prawo formalne, które należy interpretować ściśle. Po drugie, statut jest częścią umowy założycielskiej z chwilą wpisania do rejestru, a jego postanowienia sprzeczne z ustawą są bezwzględnie nieważne (art. 58 § 1 i 3 k.c.), nie istnieje zatem ryzyko ich stosowania. Po trzecie, za prezentowaną wykładnią przemawiają argumenty systemowe związane z art. 172 i 327 k.s.h., które normują tzw. postępowanie naprawcze. Zgodnie tymi przepisami, jeżeli po zarejestrowaniu spółki kapitałowej zostały stwierdzone braki wynikłe z niedopełnienia przepisów prawa, sąd rejestrowy, z urzędu albo na wniosek osób mających interes prawny, wzywa spółkę do usunięcia braków i wyznacza w tym celu odpowiedni termin, a jeżeli spółka nie uczyni zadość wezwaniu, o którym mowa w § 1, sąd rejestrowy może nakładać grzywny według zasad określonych w przepisach ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym.

Wedle *communis opinio* brakami wynikłymi z niedopełnienia przepisów prawa są również niezgodne z prawem postanowienia umowy założycielskiej spółki kapitałowej. Prawo spółdzielcze nie przewiduje

analogicznej regulacji, co daje asumpt do obrony zapatrywania, że nie ma podstawy prawnej do wszczynania postępowania przymuszającego w razie stwierdzenia niezgodności z prawem postanowień statutu spółdzielni.

Silne racje przemawiają jednak za odmiennym stanowiskiem. Po pierwsze, aprobatą przedstawionej wykładni art. 24 ust. 1 zdanie pierwsze u.Krejs. powoduje, że w statucie będą figurowały klauzule sprzeczne z prawem, co uczyni go nieczytelnym dla członków spółdzielni. Po drugie, statut spółdzielni znajduje się w aktach rejestrowych (art. 9 pkt 3 i 4 u.Krejs.), a to zgodnie z art. 10 ust. 1 u.Krejs. oznacza, że każdy może zapoznać się z jego treścią. Treść statutu będzie więc myląca zarówno dla spółdzielców, jak i innych osób. W związku z tym niewystarczające jest stwierdzenie, że sprzeczne z prawem postanowienia są nieważne. Te ostatnie argumenty potęgują wątpliwości dotyczące rozumienia art. 24 ust. 1 zdanie pierwsze u.Krejs. i zakresu postępowania przymuszającego, do obrony bowiem jest ocena, że w analizowanej sytuacji, skoro do wniosku o wpis spółdzielni do rejestru dołącza się jej statut, to powinien on mieć brzmienie zgodne z prawem, a to wymaga ingerencji sądu rejestrowego i wszczęcia postępowania przymuszającego.

O.M.P.

*

III CZP 91/17

„Czy miejscem zdarzenia wywołującego szkodę w rozumieniu art. 35 k.p.c. jest wyłącznie miejsce zachowania sprawcy dokonującego naruszenia dóbr osobistych, czy także miejsce, w którym wystąpiła szkoda niemajątkowa będąca skutkiem tego zachowania?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 3 października 2017 r., I Acz 1101/17, M. Gulczyńska, M. Kaźmierczak, M. Tomaszewski)

Zagadnienie prawne dotyczy wykładni zawartego w art. 35 k.p.c. pojęcia „zdarzenie wywołujące szkodę”. Wątpliwe jest, co należy rozumieć przez to pojęcie w sytuacji, w której występuje tzw. wielomiejscowość

stanu faktycznego deliktu, polegająca na tym, że w okręgu jednego sądu zlokalizowany jest czyn będący przyczyną szkody, a w okręgu innego sądu nastąpił szkodliwy skutek tego czynu.

Sąd Apelacyjny wskazał, że na tle wykładni art. 35 k.p.c. ukształtowało się rozbieżne orzecznictwo Sądu Najwyższego. W jednym z orzeczeń Sąd Najwyższy stwierdził, że naruszenie dóbr osobistych materiałem prasowym uzasadnia właściwość sądu, w którego okręgu doszło do jego opublikowania. Uzasadniając to stanowisko Sąd Najwyższy odwołał się do brzmienia art. 35 k.p.c. i wskazał, że nie należy mylić zdarzenia wywołującego szkodę z samą szkodą.

Z kolei w innym orzeczeniu Sąd Najwyższy przyjął, że ponieważ publikacja gazety zawierająca nieprawdziwe informacje nastąpiła nie tylko w mieście, w którym gazeta jest wydawana, ale także na terenie innego województwa, sprawę może rozpoznać sąd właściwy dla tego województwa.

Sąd Apelacyjny zauważył, że w ślad za rozbieżnymi stanowiskami Sądu Najwyższego występują analogiczne kontrowersje w orzeczeniach sądów powszechnych oraz w wypowiedziach doktryny. Część autorów opowiada się za przyjęciem, że właściwy przemiennie do rozpoznania sprawy obejmującej roszczenie wynikające z deliktu jest sąd, w którego okręgu podjęto działania wywołujące szkodę, a nie miejsce, gdzie powstała szkoda.

Zajmowane jest także stanowisko, że w sprawie o roszczenie z czynu niedozwolonego na podstawie art. 35 k.p.c. za właściwy miejscowo należy uznać nie tylko sąd, w którego okręgu nastąpiło zdarzenie sprawcze, ale również sąd, w którego okręgu nastąpił szkodliwy skutek tego zdarzenia. Jeszcze inny pogląd głosi z kolei, że miejsce, w którym nastąpiło zdarzenie powodujące szkodę, to miejsce, w którym ujawniła się którakolwiek z istotnych cech czynu niedozwolonego. Bez znaczenia jest natomiast to, czy szkoda powstała w tym samym miejscu.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, przesądzenia wymaga, czy wykładnia art. 35 k.p.c. powinna ograniczyć się do wykorzystania dyrektyw językowych i stwierdzenia, że użycie w ustawie sformułowania „zdarzenie wywołujące szkodę” samo w sobie zakłada rozdzielenie faktu będącego przyczyną szkody od jego ujemnych konsekwencji (szkody, naruszenia dobra osobistego).

Zakładając taką wykładnię, należałoby przyjąć, że istotne dla właściwości sądu są tylko te miejsca, w których sprawca zachował się w sposób wywołujący uszczerbek w dobrach poszkodowanego. Z aksjologicznego punktu widzenia wskazane rozwiązanie zmierza do zapewnienia poszkodowanemu przywileju, polegającego na możliwości rozpoznania sprawy w ramach właściwości przemiennej w okręgu sądu, w którym doszło do naruszcycielskiego działania. Przywilej ten jest jednak ograniczony w przypadku deliktu o wielomiejscowym stanie faktycznym; właściwość przemiennej może być wywodzona wyłącznie z miejsca zachowania sprawcy szkody.

Skoro jednak, jak wskazano, z art. 35 k.p.c. można wywieść intencję wykreowania przywileju procesowego dla poszkodowanego, zasadne wydaje się postulowanie wykładni zmierzającej do pełnego urzeczywistnienia zakładanej korzyści. W celu osiągnięcia tego rezultatu konieczne jest jednak przełamanie wniosków płynących z wykładni językowej względami natury funkcjonalnej i systemowej. Wymaga podkreślenia, że dla poszkodowanego niewątpliwie większe znaczenie ma szkoda i miejsce, w którym wystąpiła, zwykle bowiem to miejsce wiąże się z zamieszkaniami lub prowadzeniem jego spraw.

A.Z.

*

III CZP 92/17

„Czy wobec braku stosownej regulacji w ustawie z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich (jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1654), podstawę do zadośćuczynienia za niesłuszne umieszczenie nieletniego w schronisku dla nieletnich może stanowić art. 552 § 4 k.p.k. odpowiednio stosowany przez sąd cywilny?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28 marca 2017 r., VI ACa 27/16, E. Klimowicz-Przygódzka, K. Sobolewska-Filcek, I. Piotrowska)

Sąd Apelacyjny zauważył, że zgodnie z art. 552 § 4 k.p.k. odszkodowanie za poniesioną szkodę oraz zadośćuczynienie za doznaną

krzywdę przysługuje każdemu podsądnemu w wypadku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania lub zatrzymania, natomiast ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich nie zawiera przepisów regulujących tę kwestię ani odesłania do kodeksu postępowania karnego. Wobec tego może pojawić się pytanie, czy dopuszczalne jest w takiej sytuacji odwołanie się do przepisów kodeksu cywilnego, czy raczej należy stosować odpowiednio przepisy kodeksu postępowania karnego.

Sąd drugiej instancji stwierdził, że dostrzegając istotę różnicy celów i w konsekwencji środków możliwych do zastosowania przez sąd w toku postępowania w sprawach nieletnich oraz w postępowaniem karnym należy uznać, iż sytuacja osoby umieszczonej w schronisku dla nieletnich na podstawie art. 27 § 1 lub 2 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich odpowiada sytuacji osoby zatrzymanej lub tymczasowo aresztowanej w rozumieniu art. 244 k.p.k. i art. 249 k.p.k.

W obu przypadkach zastosowanie przewidzianego tam środka powoduje tymczasowe pozbawienie wolności w celu zabezpieczenia prawidłowego toku prowadzonego postępowania i wyjątkowo zapobieżenia popełnieniu kolejnych czynów karalnych (ciężkich przestępstw). W obu przypadkach dochodzi też do naruszenia wolności człowieka, zagwarantowanej przez Konstytucję także wobec osoby nieletniej (art. 41 ust. 5).

Ponadto Sąd Apelacyjny zauważył, że nie ma podstaw do różnicowania definicji pojęcia „bezprawne pozbawienie wolności” w zależności od tego, czy osoba wobec której sąd zastosował środek tymczasowy jest nieletnia i podlega ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich, czy też jest to osoba, wobec której ma zastosowanie kodeks postępowania karnego. Takie różnicowanie może godzić w zasadę równości wobec prawa przewidzianą w art. 32 ust. 1 Konstytucji.

A.Z.

*

III CZP 93/17

„Czy za sprzeczne z właściwością (naturą) stosunku prawnego (umowy najmu, zawartej na czas określony), a tym samym za nieważne na podstawie art. 353¹ k.c. w związku z art. 58 k.c., można uznać postanowienie umowne zezwalające jednej stronie stosunku

prawnego na czasowe powstrzymanie się z własnym świadczeniem i zachowanie prawa do świadczenia wzajemnego, z uwagi na nienależyte wykonanie zobowiązania przez drugą stronę stosunku prawnego, do czasu wywiązania się przez tę stronę ze swojego zobowiązania umownego?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 21 września 2017 r., X Ga 157/17, P. Majchrzak, E. Kaźmierczak, B. Olma)

Sąd drugiej instancji podkreślił, że zasada swobody umów należy do naczelnych zasad prawa zobowiązań i jest pochodną konstytucyjnej zasady wolności gospodarczej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2006 r., II CSK 117/06, niepubl.). Jednocześnie nierówne traktowanie stron w ramach umowy, jak i nieekwiwalentność świadczeń nie mają żadnego wpływu na ważność czynności prawnej, jeżeli o ile do ukształtowania stosunku umownego w sposób wyraźnie krzywdzący dla jednej ze stron nie doszło przy wykorzystaniu przez drugą stronę silniejszej pozycji, a więc pod presją faktycznej przewagi kontrahenta.

Zgodnie z art. 353¹ k.c., strony mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości stosunku, ustawie i zasadom współżycia społecznego. W wyroku z dnia 18 marca 2008 r., IV CSK 478/07 (niepubl.) Sąd Najwyższy wskazał, że z zasady swobody umów wynika przyzwolenie na faktyczną nierówność stron umowy. Stwierdzenie, że umowa została zawarta z naruszeniem art. 353¹ k.c., najczęściej opiera się na tym, iż czynność prawna jest sprzeczna z ustawą lub z zasadami współżycia społecznego, co w drugim wypadku podlega ocenie na podstawie art. 58 § 2 k.c. Surowość przewidzianej w tym przepisie sankcji nieważności nakazuje, zdaniem Sądu drugiej instancji, zachowanie ostrożności przy kwalifikowaniu umowy jako naruszającej zasady lojalności kontraktowej.

Z drugiej jednak strony, jak zauważył Sąd Okręgowy, najem jest umową konsensualną, wzajemną i odpłatną. Odpowiednikiem świadczenia wynajmującego w postaci oddania rzeczy do używania jest zapłata czynszu przez najemcę. Świadczenie wynajmującego, polegające na oddaniu rzeczy do używania, wymaga zatem jego stałego zachowania się w taki sposób, aby najemca mógł bez przeszkód realizować

uprawnienie do używania rzeczy przez czas trwania najmu. Skoro zatem – jak w rozpatrywanym przypadku – najemca zostaje pozbawiony prawa do używania rzeczy, odpada jeden z przedmiotowo istotnych elementów umowy najmu, a tym samym umowa dwustronnie zobowiązująca przekształca się w umowę fatycznie jednostronnie zobowiązującą, gdyż tylko najemca zobowiązany jest nadal świadczyć czynsz, mimo braku możliwości korzystania z przedmiotu najmu.

M.M.

*

III CZP 94/17

„Czy za szkody powstałe na osobie w trakcie naprawy (diagnostyki) pojazdu w warsztacie, w czasie jego postoju z wyłączonym silnikiem, a pozostające w bezpośrednim związku przyczynowym z uszkodzeniem pojazdu wynikającym z jego eksploatacji, zakład ubezpieczeń, w którym pojazd ten jest ubezpieczony w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody związane z jego ruchem, ponosi odpowiedzialność na zasadzie ryzyka (art. 436 § 1 k.c. w związku z art. 435 § 1 k.c.), czy też na zasadach ogólnych (art. 415 k.c.)?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 28 września 2017 r., I ACa 351/17, R. Marchwicki, B. Wysocki, P. Majchrzak)

Sąd Apelacyjny podkreślił, że konieczne jest przesądzenie charakteru wzajemnej relacji między art. 34 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 2060) a art. 436 § 1 w związku z art. 435 § 1 k.c. Wątpliwości budzi to, czy użyte w tych przepisach pojęcie „ruch” pojazdu mechanicznego (mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody) lub też szkody powstałej „w związku z ruchem tego pojazdu”, a więc „przez” jego ruch, należy uznać za tożsame w tym sensie, że w każdym przypadku skutkują one odpowiedzialnością zakładu ubezpieczeń za szkodę opisaną w hipotezach obu tych unormowań, na zasadzie ryzyka.

Zdaniem Sądu drugiej instancji, raczej nie budzi wątpliwości, że ruch pojazdu uzasadniająco zaostrzoną odpowiedzialność na zasadzie ryzyka, o jakiej mowa w art. 436 § 1 w związku z art. 435 § 1 k.c., ustaje, gdy następuje wyłączenie silnika, z jednoczesnym usunięciem pojazdu z drogi publicznej, a tym bardziej gdy wiąże się to z jego odprowadzeniem (odholowaniem) do warsztatu lub bazy jego stacjonowania. W ten sposób upada też potrzeba ochrony innych osób przed ujemnymi skutkami używania przez posiadacza urządzenia poruszanego siłami przyrody, które właśnie ze względu na te szczególne właściwości skutkuje podwyższonym ryzykiem wywołania szkody. Przepis art. 34 ust. 2 pkt. 3 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych stwierdza jednak, jak podkreślił Sąd Apelacyjny, że za szkodę powstałą „w związku z ruchem pojazdu mechanicznego” uważa się również szkodę powstałą podczas zatrzymania, postoiu lub garażowania.

Sąd Apelacyjny dostrzegł, że istnieją rozbieżne metody wykładni przytoczonych przepisów. Pierwsza z nich, zaaprobowana przez Sąd drugiej instancji, sprowadza się do uznania, że przepis ten rozszerza jedynie przedmiotowo odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń za szkody związane z ruchem pojazdu mechanicznego, obejmując nią także te z nich, które nie mogłyby być dochodzone w stosunku do posiadacza na podstawie art. 436 § 1 w związku z art. 435 § 1 k.c. Celowość takiego rozwiązania Sąd Apelacyjny wywiódł z częstotliwości takich szkód i konieczności zapewnienia poszkodowanym w związku z tym odpowiedniej ochrony gwarancyjnej. Ze względu jednak na wskazaną wcześniej argumentację, za tego rodzaju szkody posiadacz pojazdu nie odpowiadałby na zasadzie ryzyka, lecz na zasadach ogólnych.

Z kolei z art. 34 ust. 1 oraz art. 35 oraz art. 36 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych wynika jednoznacznie, że odpowiedzialność odszkodowawcza zakładu ubezpieczeń powstaje jedynie w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza ubezpieczonego pojazdu. Należy zatem przyjąć, że ubezpieczyciel przejmuje obowiązkową odpowiedzialność za szkody powstałe w czasie postoiu pojazdu jedynie w wypadku wykazania winy jego posiadacza w powstaniu szkody (art. 415 k.c.).

Zarówno w judykaturze, jak i w doktrynie przywołuje się też argumenty odwołujące się do wykładni językowej, aksjologicznej oraz celo-

wościowej, wskazujące, że we wszystkich przypadkach objętych przez art. 34 o ubezpieczeniach obowiązkowych, ubezpieczyciel odpowiedzialności cywilnej powinien odpowiadać na zaostrzonych zasadach, wyrażonych w art. 436 § 1 w związku z art. 435 § 1 k.c.

Sąd Apelacyjny wskazał, że użycie w art. 34 ust. 2 zdanie pierwsze *in principio* zwrotu „również” przesądza, iż *ex definitione* we wszystkich przypadkach szkód objętych hipotecznością tego przepisu zakład ubezpieczeń odpowiada na zasadzie ryzyka (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2003r., III CKN 1522/00, OSG 2004, nr 3, s. 34).

M.M.

*

III CZP 95/17

„Czy jest możliwe z urzędu badanie przez Sąd stosunku podstawowego będącego podstawą wystawienia weksla (art. 10 i 17 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r.), czy też te okoliczności mogą być rozważane przez Sąd jedynie na zarzut pozwanego zgłoszony w danym postępowaniu?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 16 października 2017 r., II Ca 911/17, G. Kowolik)

Wskazane w zagadnieniu prawnym przepisy można – zdaniem Sądu Okręgowego – interpretować na dwa sposoby.

Pierwszy, uwzględniający wykładnię językową, wskazuje na możliwość badania stosunku podstawowego przez sąd na zarzut pozwanego. Sąd drugiej instancji zauważył, wskazując na specyfikę weksla *in blanco*, że systematyka zarzutów ulega wzbogaceniu o dodatkową kategorię ekscencji, dotyczących niezgodnego z porozumieniem uzupełnienia weksla *in blanco* (art. 10 Pr.weksl.). Podkreślił osobne unormowanie tego rodzaju weksla i stwierdził, że nie wpływa to na stosowanie pozostałych przepisów regulujących skuteczność zarzutów wekslowych. Za dyskusyjne wskazał uznanie zarzutu wynikającego z art. 10 Pr.weksl. jako szczególnej kategorii zarzutu osobistego, ponieważ jest to ekscencja dotycząca sposobu ukształtowania zobowiązania wekslowego. Zarzut odwołuje się do okoliczności niewyrażo-

nych w wekslu, co zbliża go do ekscencji osobistej, jednak dotyczy ukształtowania samej wierzytelności wekslowej, co stanowi istotną różnicę względem zarzutów odnoszących się jedynie do stosunków pozawekslowych.

Sąd Okręgowy podkreślił, że mimo wątpliwości dotyczących kwalifikacji zarzutu opartego na art. 10 Pr.wexsl. jako osobistego niezgodność dokonanego uzupełnienia z porozumieniem wekslowym nie wpływa na treść zobowiązania wekslowego. Dłużnicy wekslowi wskutek uzupełnienia weksla stają się zobowiązani w zakresie wynikającym z weksla, nie zaś z porozumienia wekslowego.

Sąd Okręgowy przestrzegł, że wykładnia taka niesie jednak ryzyko uwzględniania roszczeń nieistniejących, a wręcz mogących być nawet kwalifikowanych jako próba tzw. oszustwa sądowego. Ponadto niektóre podmioty stosują klauzule abuzywne i aby uciec od poddania kontroli postanowień umownych przez sąd dochodzą jedynie roszczeń z weksla, co może prowadzić do obciążania konsumentów świadczeniami nienależnymi.

Prezentując drugą możliwą wykładnię, Sąd drugiej instancji wskazał na dyrektywę Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich oraz wykładni tej dyrektywy dokonywanej w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości w celu zapewnienia skuteczności ochrony przyznanej konsumentowi przez prawo wspólnotowe. Podkreślił, że gwarantuje ona konsumentowi szczególną ochronę mającą na celu wyrównanie jego pozycji w stosunku do przedsiębiorcy, przyjmując, że konsument jest stroną słabszą niż przedsiębiorca zarówno pod względem możliwości negocjacyjnych, jak i ze względu na stopień poinformowania. Przeanalizował orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, które wskazują wprost – w pewnych okolicznościach – na obowiązek sądu podejmowania działań z urzędu mających na celu zapewnienie skuteczności dyrektywy, nawet wtedy, gdy przepisy prawa krajowego wyłączają w tym zakresie swobodę sądu. Położył także nacisk na wypowiedzi akcentujące umowny charakter zobowiązania wekslowego.

Ostatecznie Sąd drugiej instancji uznał, że sąd ma obowiązek z urzędu badać stosunek podstawowy leżący u podstawy wydania weksla gwarancyjnego, aby ustalić, czy stosunek podstawowy oparty na

umowie pomiędzy konsumentem a przedsiębiorcą, nie zawiera klauzul niedozwolonych.

M.M.

*

III CZP 96/17

„Czy pomimo wykreślenia samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej z Krajowego Rejestru Sądowego na podstawie art. 35 b ust. 9 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 roku o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. Nr 91, poz. 408 ze zm.) i związaną z tym utratą osobowości prawnej, taki zakład opieki zdrowotnej zachowuje zdolność sądową w sytuacji, gdy nie zostało jeszcze zakończone postępowanie likwidacyjne, zaś z art. 60 ust. 6 powołanej wyżej ustawy wynika, że zobowiązania i należności samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej stają się zobowiązaniami i należnościami Skarbu Państwa lub właściwej jednostki samorządu terytorialnego, lub odpowiednio publicznej uczelni medycznej albo publicznej uczelni medycznej prowadzącej działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych lub centrum medycznego kształcenia podyplomowego dopiero po zakończeniu likwidacji zakładu opieki zdrowotnej?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 20 października 2017 r., I ACa 785/16, A. Bednarek-Moraś, R. Iwankiewicz, M. Gawinek)

W ocenie Sądu drugiej instancji, przepisy ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej nie dostarczają jednoznacznych podstaw do stwierdzenia, czy ustawodawca określając chwilę przejścia niezaspokojonych zobowiązań i należności na inny podmiot jako datę zakończenia czynności likwidacyjnych, wyposażył tym samym zakład opieki zdrowotnej, w okresie pomiędzy jego wykreśleniem z Krajowego Rejestru Sądowego a dniem zakończenia likwidacji, w podmiotowość prawną pozwalającą na uznanie, że pomimo niewątpliwej utraty osobowości prawnej, zakład opieki zdrowotnej zachował zdolność występowania w procesie jako strona. Sąd Apelacyjny podkreślił, że ustawodawca nie

wprowadził odpowiednich rozwiązań, jak zrobił to w przypadku spółek osobowych, spółek kapitałowych w organizacji lub wspólnot mieszkaniowych.

Powołał uchwałę z dnia 14 lipca 2005 r., III CZP 34/05 (OSNC 2006, nr 6, poz. 97), w której Sąd Najwyższy, dokonując wykładni zawartego w art. 60 ust. 6 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej wyrażenia „po likwidacji zakładu”, wyraził pogląd, że ustawodawca nie przywiązuje wagi do cech podmiotowych zakładu opieki zdrowotnej, w tym cechy normatywnej, jaką jest osobowość prawna, a znaczenie nadaje jego cechom przedmiotowym, decydującym o zdolności do wypełniania zadań określonych w art. 1 ust. 1 ustawy. Chodzi zatem o likwidację faktyczną, jaka następuje w trakcie procedury likwidacyjnej, co uzasadnia przewidzianą w tym przepisie sukcesję generalną dopiero po ostatecznym zakończeniu likwidacji zakładu.

Sąd drugiej instancji podkreślił, że biorąc pod uwagę aspekt przedmiotowy regulacji zawartej w art. 60 ust. 6 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, masa majątkowa nie ma zdolności sądowej. Rozważał zatem, czy podmiotem uprawnionym do występowania w postępowaniu cywilnym w omawianym przypadku powinien być likwidator takiego zakładu. W jego ocenie nie należy przy tym pomijać art. 80 ust. 3 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2011 r. Nr 112, poz. 654), w którym zsynchronizowano kwestię wykreślenia podmiotu z Krajowego Rejestru Sądowego, co świadczy o tym, że ustawodawca dostrzegł lukę w poprzednio obowiązującej regulacji prawnej.

M.M.

*

III CZP 97/17

„Czy nieuiszczenie przez członka koła łowieckiego opłaty na realizację zadań związanych z prowadzeniem gospodarki łowieckiej, nałożonej na członków koła uchwałą walnego zgromadzenia, skutkować może skreśleniem z listy członków koła przez zarząd (§ 43 ust. 2 w związku z § 64 pkt 7 Statutu Polskiego Związku Łowieckiego), czy też konieczne jest podjęcie stosowanej uchwały przez walne zgromadzenie członków koła w przedmiocie wykluczenia

członka (§ 44 ust. 1 pkt 1 w związku z § 44 ust. 2 i § 53 pkt Statutu Polskiego Związku Łowieckiego)?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 9 października 2017 r., IX Ca 673/17, J. Barczewski, D. Ciejek, K. Skiepkó)

Sąd Okręgowy sprecyzował, że stosownie do § 43 ust. 2 statutu Polskiego Związku Łowieckiego, zarząd koła może skreślić członka z listy członków, jeżeli zalega on z zapłatą składek członkowskich lub innych opłat uchwalonych przez walne zgromadzenie. Skreślenie może nastąpić po uprzednim wezwaniu zainteresowanego do wpłacenia zaległych składek członkowskich lub opłat w określonym terminie. Wykluczenie członka z koła może natomiast nastąpić m.in. w przypadku nieprzestrzegania prawa łowieckiego, statutu lub uporczywego uchylania się od wykonywania obowiązków nałożonych przez uprawnione organy koła; dokonuje go walne zgromadzenie.

Sąd drugiej instancji wskazał na rozbieżność w orzecznictwie sądów powszechnych, które odmiennie interpretowały przesłanki pozbawienia myśliwego członkostwa w kole ze względu na nieuiszczenie innych niż składki członkowskie opłat uchwalonych przez walne zgromadzenie. Podkreślił również, że walne zgromadzenie może podejmować uchwały dotyczące nakładania na członków koła innych opłat niż wpisowe i składki członkowskie, a ich nieuiszczenie poczytywane jest niekiedy za podstawę skreślenia członka przez zarząd. Przedstawił także pogląd o niedopuszczalności utożsamiania tych opłat z opłatami za niewykonaną na rzecz koła łowieckiego pracę. Tym samym decyzję o wykluczeniu członka powinno podjąć walne zgromadzenie członków, kierując się nie brakiem samej opłaty, lecz stwierdzeniem uporczywego uchylania się od wykonywania obowiązków nałożonych przez organy koła.

Sąd Okręgowy wyeksponował, że decyzja o skreśleniu lub wykluczeniu członka stanowi jednostronne oświadczenie woli organu koła (art. 60 k.c.), zatem skreślenie z listy członków koła łowieckiego jest pozbawieniem członkostwa na podstawie kryteriów formalnych (np. nieuiszczanie składek członkowskich). Tryb ten ma zastosowanie do sytuacji oczywistych, weryfikowalnych bez potrzeby dokonywania oceny funkcjonowania członka w kole. Stanowisko takie jest też ugruntowane na

tle art. 24 ustawy z 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze, w którym wskazuje się, że podstawową cechą odróżniającą wykreślenie i wykluczenie jest charakter obu instytucji; wykluczenie pełni funkcję represyjną, natomiast wykreślenie – funkcję organizacyjno-porządkową.

M.M.

*

III CZP 98/17

„Czy egzekwowane koszty egzekucyjne ustalone w innym postępowaniu egzekucyjnym korzystają z zaspokojenia w pierwszej kategorii przewidzianej w art. 1025 § 1 pkt 1 k.p.c.?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 19 września 2017 r., III Cz 707/17, L. Dąbek, A. Żymetka, A. Dusza)

Sąd Okręgowy przypomniał, że art. 1025 § 1 k.p.c. nie precyzuje, czy chodzi tylko o koszty powstałe w tym postępowaniu, w którym uzyskano sumę przeznaczoną do podziału, czy też koszty egzekucyjne powstałe w innych postępowaniach. Ze względu na ogólność pojęcia „koszty egzekucyjne” wykładnia językowa nie daje jednoznacznej odpowiedzi co do jego znaczenia. Zagadnienie prawne wymagające rozstrzygnięcia sprowadza się zatem do ustalenia znaczenia tego pojęcia.

Zdaniem Sądu drugiej instancji, można uznać, że w kategorii pierwszej mieści się każda dochodzona wierzytelność, której źródłem są ustalone przez komornika koszty postępowania egzekucyjnego, bez względu na to, w jakim postępowaniu koszty te powstały. Kosztów egzekucyjnych dotyczy jednak także art. 770 zdanie drugie k.p.c., zgodnie z którym koszty te ściągają się wraz z egzekwowanym roszczeniem. Takie powiązanie wydaje się przyznawać uprzywilejowany charakter kosztom egzekucyjnym tylko wtedy, gdy są dochodzone w postępowaniu, w którym powstały; w innym przypadku stanowią normalną wierzytelność, którą wlicza się – jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2013 r., III CZP 1/13 (OSNC 2013, nr 12, poz. 136) – na podstawie art. 46 ust. 1 i 2 u.k.s.e. do wartości egzekwowanego świadczenia, stanowiącej podstawę ustalenia opłaty egzekucyjnej. To z kolei daje podstawy do

przyjęcia, że wierzytelność ta, stosownie do art. 1025 § 9 k.p.c., staje się wierzytelnością nieuprzywilejowaną, którą zalicza się na zasadach ogólnych do kategorii dziewiątej.

Sąd przedstawiający zagadnienie prawne stwierdził, że przyjęcie odmiennego stanowiska prowadziłoby do tego, iż w przypadku bezskuteczności kolejnej egzekucji powstałe nowe koszty egzekucyjne znowu korzystałyby z uprzywilejowanego zaspokojenia w następnym postępowaniu egzekucyjnym, co mogłoby oznaczać, iż możliwość zaspokojenia innych wierzytelności, w tym np. alimentacyjnych lub zabezpieczonych zastawem byłaby iluzoryczna. Zwrócił uwagę, że przywileje egzekucyjne przysługują danemu rodzajowi wierzytelności, a nie wierzytelności i również czas powstania danej wierzytelności jest bez znaczenia w świetle art. 1025 k.p.c. Takie uprzywilejowanie kosztów egzekucyjnych powstałych w innych postępowaniach, w tym wiele lat wcześniej, jest zdaniem Sądu Okręgowego nieuzasadnione.

Sąd uznał również za wątpliwe, aby taka była intencja ustawodawcy, zwłaszcza że możliwość dochodzenia należnych komornikowi kosztów postępowania egzekucyjnego w innym postępowaniu nie została przewidziana w przepisach wprost, lecz jest wynikiem jej dopuszczenia w orzecznictwie sądowym.

M.M.

*

III CZP 99/17

„Czy w sprawie, w której powodem jest nabywca wierzytelności z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej profesjonalnie prowadzący działalność gospodarczą w zakresie nabywania wierzytelności, a pozwanym ubezpieczyciel, ma zastosowanie art. 101 k.p.c., w sytuacji, gdy powód cofnął pozew na skutek uznania i zapłacenia przez pozwanego całej należności przy pierwszej czynności procesowej, a pozwany przed procesem nie był wzywany przez nabywcę wierzytelności do zapłaty odszkodowania?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 21 września 2017 r., VIII Gz 94/17, E. Kala, A. Fornal, S. Roszak)

Sąd drugiej instancji przypomniał, że zasada odpowiedzialności za wynik sprawy znalazła swoje odbicie w przepisach o skutkach cofnięcia pozwu. Wskazał jednak, że to pozwanego należy uznać za przegrywającego sprawę, gdy wystąpienie z pozwem było niezbędne do celowego dochodzenia praw powoda lub celowej obrony, co ma miejsce zwłaszcza w razie cofnięcia pozwu będącego konsekwencją zaspokojenia przez pozwanego roszczenia wymagalnego w chwili wytoczenia powództwa. Jednocześnie, gdy pozwany nie dał powodu do wytoczenia sprawy i uznał przy pierwszej czynności procesowej żądanie pozwu, zwrot kosztów należy się pozwanemu, pomimo uwzględnienia powództwa.

Tę właśnie kwestię wypuklił Sąd Okręgowy i zastrzegł, że nie ma podstaw do twierdzenia, iż zwrot kosztów będzie należał się powodowi zawsze, gdy z jakiegokolwiek przyczyny dojdzie do zaspokojenia dochodzonego roszczenia a powód cofnie pozew.

Argumentem mogącym przemawiać za zastosowaniem art. 101 k.p.c. i przyjęciem, że pozwany ubezpieczyciel nie dał powodu do wytoczenia sprawy, jest stanowisko, iż strony nie są w sporze co do wysokości należnego odszkodowania. Samo zgłoszenie szkody jest jedynie zawiadomieniem o wystąpieniu zdarzenia mogącego rodzić odpowiedzialność cywilnoprawną, gwarancyjną ubezpieczyciela, nie stanowi natomiast wezwania do zapłaty. Do postawienia roszczenia w stan wymagalności konieczne jest wezwanie wystosowane przez wierzyciela, zawierające wskazanie żądanej kwoty, przy czym samo zgłoszenie szkody i zawiadomienie ubezpieczyciela o wypadku nie jest równoznaczne ze zgłoszeniem roszczenia.

Przeciwnego poglądu można bronić stwierdzeniem, że pozwany jest podmiotem profesjonalnym. Ponadto, gdy zakład ubezpieczeń bezpodstawnie uchyla się od spełnienia świadczenia, ubezpieczenie nie spełnia swej funkcji ochronnej. Takie działanie ubezpieczyciela uznaje się za akt nielejalności i złej wiary, przez co nie może korzystać z ochrony prawnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2006 r., V CSK 90/05, niepubl.). Co więcej, skoro pozwany ubezpieczyciel uregulował w toku procesu w całości dochodzona należność główną i skapitalizowane odsetki za czas opóźnienia, to należy przyjąć, że uznał, iż był w opóźnieniu po upływie 30 dni od daty zgłoszenia szkody i po tym czasie roszczenie

o wypłatę odszkodowania w pełnej wysokości, pomimo że nie było zgłoszone kwotowo, jest wymagalne.

M.M.

*

III CZP 100/17

„Czy dojdzie do skutecznego przerwania biegu terminu zasiedzenia w sytuacji kiedy powództwo o wydanie nieruchomości wytacza przeciwko posiadaczowi samoistnemu użytkownik wieczysty, w stosunku do którego zainicjowano dopiero 6 lat później postępowanie o stwierdzenie nieważności umowy o oddanie gruntu w użytkowanie wieczyste, zakończone prawomocnym orzeczeniem z dnia 12 czerwca 2013 r. stwierdzającym tę nieważność?”

(postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2017 r., III CZP 41/17, W. Pawlak, A. Owczarek, K. Pietrzykowski)

Sąd Najwyższy, przekazując zagadnienie prawne przedstawione przez sąd powszechny do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi, wskazał, że rozbieżności dotyczą utraty przez użytkownika wieczystego w toku sprawy windykacyjnej legitymacji procesowej czynnej, gdy okaże się, iż umowa o oddanie gruntu w użytkowanie wieczyste jest nieważna ze skutkiem *ex tunc*.

W postanowieniu z dnia 4 grudnia 2008 r., I CSK 225/08 (niepubl.) Sąd Najwyższy uznał, że stwierdzenie nieważności umowy użytkowania wieczystego ma znaczenie dla wyniku postępowania o stwierdzenie zasiedzenia, gdyż ze względu na treść art. 365 k.p.c. wydane w tym przedmiocie orzeczenie wiąże sąd w zakresie oceny, czy powództwo windykacyjne użytkownika wieczystego doprowadziło do przerwy biegu zasiedzenia. Zasadniczym argumentem przemawiającym na rzecz tego stanowiska jest skutek prawny sprzeczności umowy o oddanie nieruchomości w użytkowanie wieczyste z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa (art. 58 § 1 k.c.), w świetle którego czynność prawna jest od samego początku nieważna, a zatem nie dochodzi do skutecznego ustanowienia użytkowania wieczystego. Wyrok sądu ustalający, że tego rodzaju czynność prawna jest nieważna ma charakter deklaratoryjny.

W postanowieniu z dnia 28 października 2016 r., I CSK 689/15 (niepubl.) Sąd Najwyższy stanął na odmiennym stanowisku i stwierdził, że pozew o wydanie nieruchomości, wniesiony przez użytkownika wieczystego, przerwał bieg terminu zasiedzenia, pomimo że w toku postępowania została stwierdzona nieważność umowy ustanawiającej prawo użytkowania wieczystego. W takim przypadku użytkownik wieczysty miał w chwili wniesienia pozwu status osoby uprawnionej do podjęcia skutecznej akcji prowadzącej do przerwy biegu zasiedzenia. Za taką oceną przemawia także charakter czynności, jaką jest wytoczenie powództwa, z którą art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w związku z art. 175 k.c. wiąże skutek w postaci przerwy biegu zasiedzenia.

Przepisy kodeksu postępowania cywilnego dopuszczają możliwość stwierdzenia ze skutkiem wstecznym, że czynność procesowa nie wywarła pierwotnego skutku, jednakże jest to możliwe jedynie wtedy, gdy istnieje ku temu podstawa wynikająca z ustawy. Taki skutek został przewidziany w art. 130 § 2, art. 203 § 2 oraz art. 182 § 2 k.p.c., nie ma natomiast podstaw do twierdzenia, że oddalenie powództwa anuluje skutki procesowe związane z jego wytoczeniem.

Ponadto, jak podkreślił Sąd Najwyższy, skutek w postaci przerwy biegu zasiedzenia musi podlegać kryteriom obiektywnym, wymaga bowiem tego zasada pewności i bezpieczeństwa obrotu prawnego. Przerwa biegu zasiedzenia następuje zatem z chwilą wniesienia pozwu lub wniosku odpowiadającym warunkom wymienionym w art. 123 § 1 pkt 1 k.c., a nie z chwilą wydania orzeczenia.

Sąd Najwyższy wyeksponował także wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 października 2003 r., P 3/03 (OTK-A 2003, nr 8, poz. 82), stwierdzający, że konstytucyjna ochrona własności wymaga, aby wszelkie wątpliwości dotyczące zasad stosowania instytucji zasiedzenia były tłumaczone na korzyść ochrony własności.

M.M.

*

III CZP 101/17

„Czy wyrok pozbawiający wykonalności tytuł wykonawczy w postaci zaopatrzonego w klauzulę wykonalności wyroku nakazują-

cego Skarbowi Państwa przywrócenie posiadania lokalu z powodu późniejszego wydania orzeczenia nakazującego posiadaczowi wydanie tego lokalu właścicielowi (art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.) stanowi podstawę do umorzenia egzekucji świadczenia niepieniężnego prowadzonej w trybie art. 1060 k.p.c. zgodnie z art. 825 pkt 2 k.p.c., czy jedyną podstawą do umorzenia egzekucji świadczenia niepieniężnego przeciwko Skarbowi Państwa jest wyrok pozbawiający wykonalności tytuł egzekucyjny wydany na podstawie art. 840² k.p.c.?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 20 września 2017 r., XXVII Cz 1603/17, E. Cylc, E. Kiper, R. Drozd-Sweklej)

Sąd Okręgowy uznał za trafne stwierdzenie, że odpowiednim środkiem do zniweczenia obowiązku wynikającego z tytułu wykonawczego jest powództwo przeciwegzekucyjne, niezależnie od tego, iż obowiązek określony w tym tytule ze względu na osobę wierzyciela podlega wykonaniu na podstawie tytułu egzekucyjnego, skoro taki tytuł wykonawczy powstał i był podstawą egzekucji. Wyraził jednak wątpliwość, czy z faktu wydania tego wyroku można wywieść również skutek dalej idący, polegający na pozbawieniu wykonalności tytułu egzekucyjnego, który podlega wykonaniu bez nadawania mu klauzuli wykonalności. Odpowiedź pozytywną Sąd drugiej instancji oparł na argumentacji, że skoro na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. tytuł wykonawczy pozbawiany jest tytułu wykonalności ze względu na zdarzenie niweczące obowiązek określony tytułem egzekucyjnym, to skutki wynikające ze związania treścią tego tytułu egzekucyjnego wygasają, przez co obowiązek opisany w treści tego tytułu nie może być zrealizowany ani w postępowaniu egzekucyjnym na podstawie tytułu wykonawczego (gdyby doszło do kolejnego jego wydania), ani na podstawie samego tytułu egzekucyjnego dla wykonania, którego w przypadku zobowiązania Skarbu Państwa klauzula nie jest wymagana.

Sąd drugiej instancji wskazał także na inny pogląd, dający pozytywną odpowiedź na drugą część pytania prawnego. Podkreślił, że art. 840² k.p.c. przewiduje wprost samodzielną podstawę pozbawienia wykonalności tytułu egzekucyjnego, któremu nie nadaje się klauzuli wykonalności, kształtując instytucje powództwa realizującego ochronę praw

dłużnika. Przepis nie nazywa tego powództwa, jednak Sąd nie miał wątpliwości, że chodzi o powództwo, którego uwzględnienie pozbawi możliwości wykonania w egzekucji tytułu egzekucyjnego określającego obowiązek świadczenia wykonywanego bez nadawania klauzuli. Dodanie art. 840² k.p.c. było, zdaniem Sądu Okręgowego, uzupełnieniem porządku prawnego o instytucje realizujące prawo dłużnika do zwalczania egzekucji prowadzonej na podstawie tytułu egzekucyjnego, a nie wykonawczego. Jeśli Skarb Państwa mógłby zniweczyć realizację tytułu egzekucyjnego, wytaczając powództwo na podstawie art. 840² k.p.c., to wywodzenie takiego samego skutku z wyroku wydanego na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. może być podstawą zarzutu naruszenia tego pierwszego przepisu.

Sąd przedstawiający zagadnienie prawne wyraził jednak wątpliwość – wskazując na dyspozycję art. 840² k.p.c. – czy Skarb Państwa jest w ogóle dłużnikiem, który może chronić prawa na podstawie tego przepisu, skoro treść tytułu egzekucyjnego stanowi podstawę prowadzenia postępowania niebędącego egzekucją *sensu stricto*.

Sąd uznał, że przy rozstrzygnięciu omawianego zagadnienia musi zostać przesądzony ostatecznie sposób, według którego dłużnik może skutecznie bronić swoich praw wynikających z uzyskania wyroku petytoryjnego niweczącego materialnoprawnie obowiązek określony wyrokiem posesoryjnym.

M.M.

GLOSY

prawo cywilne materialne

Użytkownik wieczysty, który nie może zrzec się przysługującego mu prawa na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (jedn. tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1187 ze zm.), może wyzbyć się tego prawa zgodnie z art. 902¹ k.c. stosowanym w drodze analogii.

(uchwała z dnia 13 grudnia 2013 r., III CZP 81/13, K. Pietrzykowski, D. Dończyk, J. Frąckowiak, OSNC 2014, nr 10, poz. 100; OSP 2017, nr 7–8, poz. 75; BSN 2013, nr 12, s. 15; Rej. 2014, nr 1, s. 162; NPN 2013, nr 4, s. 103)

Glosa

Kamila Zaradkiewicza, Orzecznictwo Sądów Polskich 2017, nr 7–8, poz. 75

Glosa ma charakter krytyczny.

Komentator stwierdził, że w przeciwieństwie do prawa własności oraz ograniczonych praw rzeczowych, użytkowanie wieczyste statuuje nie tylko uprawnienia, ale także istotne obowiązki użytkownika, które kształtują treść tej instytucji, w tym wobec właściciela oddanej mu nieruchomości. Umożliwienie jednostronnego zniesienia obowiązków użytkownika wieczystego wraz ze zrzeczeniem się przysługujących mu

uprawnień oznaczałoby istotne osłabienie pozycji właściciela gruntu. Pozbawiałoby go możliwości kształtowania własnych uprawnień, zatem nie uwzględniałoby jego istotnych interesów.

Autor podniósł, że przyjęta wykładnia sprzeciwia się jednej z podstawowych zasad prawa cywilnego, zgodnie z którą jedynie prawodawca może przesądzić możliwość kształtowania przez uczestników obrotu sytuacji prawnej innych osób. Dla glosatora jest to zasadniczy argument przeciwko przyjęciu swobody jednostronnych czynności prawnych. Brak przepisu normującego zrzeczenie się użytkowania nie może być traktowany jako zaniechanie ustawodawcze, lecz jako świadoma decyzja prawodawcy. Argumenty te przemawiają, zdaniem autora, za niedopuszczalnością jednostronnego wyzbycia się użytkowania wieczystego w braku wyraźnej podstawy normatywnej.

Uchwałę omówili także: M. Grochowski w opracowaniu „Zrzeczenie się użytkowania wieczystego – forma oświadczenia woli” (MoP 2014, nr 15, s. 820) oraz M. Stanik w „Przeglądzie orzecznictwa” (Forum Prawnicze 2014, nr 1, s. 100).

M.M.

*

W stosunkach handlowych między nabywcą prowadzącym sieć sklepów a dostawcą nie jest wyłączone uznanie zastrzeżonej w umowie premii pieniężnej uzależnionej od wielkości obrotów za rabat posprzedażowy niestanowiący opłaty przewidzianej w art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.).

(uchwała z dnia 18 listopada 2015 r., III CZP 73/15, J. Gudowski, A. Kozłowska, G. Misiurek, OSNC 2016, nr 12, poz. 135; BSN 2015, nr 11, s. 9)

Omówienie

Joanny Affre i Piotra Skołubowicza, „»Premia od obrotu«, »rabat posprzedażowy« oraz »opłata inna niż marża handlowa«. Zasada wyra-

żona w uchwale Sądu Najwyższego z 18 listopada 2015 r. (III CZP 73/15) i jej praktyczne zastosowanie”

Internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny 2015, nr 8, s. 41

Omówienie jest częściowo krytyczne.

Komentatorzy zaaprobowali pogląd, że rabat posprzedażowy nie jest inną niż marża handlowa opłatą za przyjęcie towaru do sprzedaży, jednak wyrazili wątpliwość co do poglądu, iż nie każda premia od obrotu jest rabatem posprzedażowym. Zauważyli, że doktryna postuluje badanie ekonomicznego sensu zapisów umownych oraz potrzebę racjonalizacji zagadnienia rabatów posprzedażowych, jednak orzecznictwo wciąż pozostaje niejednolite. Równolegle wydawane były orzeczenia, w których sądy stwierdzały, że rabat posprzedażowy nigdy nie jest opłatą półkową, zawsze nią jest albo tylko czasem może nią być. Pojawiły się wyroki, w których jednoznacznie stwierdzano, że rabat posprzedażowy uzależniony od rocznych lub miesięcznych obrotów, jako mechanizm cenotwórczy, trafnie nie jest uznawany za opłatę inną niż marża handlowa, ale i takie, w których sąd ocenił, że takie rabaty charakteru cenotwórczego nie mają.

Autorzy podnieśli, że uchwała rozstrzygnęła problem jedynie połówicznie. Co prawda jednoznacznie potwierdziła tezę, że rabat posprzedażowy nie stanowi opłaty półkowej, jednak stwierdziła również, że nie każda premia uzależniona od obrotu jest rabatem posprzedażowym. Tym samym problem zgodności z prawem premii pieniężnych wciąż pozostaje otwarty, a jego rozstrzygnięcie spoczywa na sądach *meriti*.

Uchwałę omówiła także E. Wojtaszek-Mik (Studia i Analizy Sądu Najwyższego. Przegląd orzecznictwa, red. J. Kosonoga, Warszawa 2016, s. 41).

M.M.

*

Rekompensata za koszty odzyskiwania należności w wysokości 40 euro, przewidziana w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz.U. z 2013 r., poz. 403), przysługuje wierzycielowi bez konieczności wykazania,

że koszty te zostały poniesione. Roszczenie o rekompensatę w wysokości 40 euro powstaje po upływie terminów zapłaty ustalonych w umowie lub ustalonych zgodnie z art. 7 ust. 3 i art. 8 ust. 4 tej ustawy.

(uchwała z dnia 11 grudnia 2015 r., III CZP 94/15, J. Frąckowiak, B. Myszka, M. Romańska, OSNC 2017, nr 1, poz. 5; BSN 2015, nr 12, s. 11; Glosa 2017, nr 3, s. 63)

Glosa

Pawła Dzienisa, Glosa 2017, nr 3, s. 63

Glosa jest aprobująca.

Komentowana uchwała dotyczy sposobu dochodzenia rekompensaty w wysokości 40 euro za koszty odzyskiwania należności w transakcjach handlowych. Sąd Najwyższy przyjął, że roszczenie to nie wymaga udowodnienia faktycznie poniesionych kosztów, jednak bezwzględny charakter tej instytucji może być łagodzony przy wykorzystaniu konstrukcji nadużycia prawa podmiotowego przewidzianej w art. 5 k.c.

Glosator podkreślił, że celem glosy jest analiza argumentu zawartego w uzasadnieniu uchwały w postaci motywacyjnej funkcji rekompensaty jako narzędzia służącego przeciwdziałaniu opóźnieniom w płatnościach w transakcjach handlowych. Roszczenie o zapłatę rekompensaty powstaje zawsze w przypadku spełnienia przesłanki ustawowej, jednak jego dochodzenie na drodze sądowej może być uznane za nadużycie prawa podmiotowego w znaczeniu określonym przez art. 5 k.c. Glosator stwierdził, że Sąd Najwyższy zasadnie przyjął, iż rekompensata w kwocie 40 euro przysługuje wierzycielowi bez konieczności wykazywania, iż koszty te zostały poniesione, a roszczenie powstaje po upływie terminów zapłaty ustalonych w umowie lub zgodnie z art. 7 ust. 3 i art. 8 ust. 4 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

Glosator zwrócił również uwagę, że komentowane rozstrzygnięcie zawiera istotną wskazówkę dotyczącą możliwości zastosowania art. 5 k.c. przy ocenie dopuszczalności roszczenia o zapłatę 40 euro. Glosator podkreślił, że jest to trafiony przykład, w jaki sposób klauzule generalne mogą korygować skutki zbyt restryktywnych w danym przypadku przepisów.

Uchwałę zaaprobował S. Czarnow (Orzecznictwo w Sprawach Samorządowych 2017, nr 1, s. 98 – *vide* niżej). Omówił ją także M. Grochowski w opracowaniach „Zwrot kosztów dochodzenia należności w transakcjach handlowych – dyspozytywność i jej granice” (MoP 2016, nr 7, s. 376) i „Ryczałtowy zwrot kosztów dochodzenia należności (art. 10 ust. 1 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych) – przesłanki i cele” (MoP 2016, nr 19, s. 1052).

P.G.

*

Omówienie

Sławomira Czarnowa, Orzecznictwo w Sprawach Samorządowych 2017, nr 1, s. 98

Omówienie ma charakter aprobujący.

Zdaniem autora, omawiana uchwała ma istotne znaczenie praktyczne, a wykładnia w niej przyjęta jest korzystna dla wierzycieli. Komentator przychylił się do stanowiska Sądu Najwyższego co do charakteru rekompensaty za koszty odzyskiwania należności w kwocie stanowiącej równowartość 40 euro określonej w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

W jego ocenie zapatrywanie, że wierzyciel dochodzący tej rekompensaty nie musi wykazywać poniesienia jakiegokolwiek uszczerbku, znajduje oparcie w dyrektywie Parlamentu i Rady 2011/7/UE z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych, której implementacji do polskiego porządku prawnego służy przedmiotowa ustawa.

Zdaniem autora, łatwo może jednak dojść do nadużycia prawa do rekompensaty, ponieważ odsetki przyznane przepisami ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych należą się także wtedy, gdy dłużnik zalega jedynie co do części należności (nawet nieznacznej) wynikającej z transakcji. Biorąc pod uwagę art. 5 k.c., autor wyraził zapatrywanie, że rekompensata nie powinna być przyznawana, jeśli odsetki należne od dłużnika są znacznie niższe niż 40 euro, a zaległość dotyczy jedynie części należności.

Odnosząc się do drugiego problemu rozstrzygniętego w przedmiotowej uchwale komentator zauważył, że dokonana przez Sąd Najwyższy w tym zakresie interpretacja art. 10 ust. 1 ustawy również ma oparcie w przepisach przytoczonej dyrektywy. Zgodnie z art. 6 ust. 1 tej dyrektywy, stała rekompensata powinna przysługiwać w przypadku wymagalności odsetek za opóźnienia w ramach wszystkich transakcji handlowych między przedsiębiorcami oraz między przedsiębiorcami a organami władzy publicznej. Zdaniem autora, potwierdza to trafność założenia, że rekompensata przysługuje wierzycielowi zawsze, gdy nabył uprawnienie do odsetek, zatem na skutek niezapłacenia przez dłużnika świadczenia w terminach określonych umową stron lub w terminach wynikających z przepisów ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

A.D.

*

Pomimo istniejących więzi pomiędzy podmiotami ponoszącymi solidarną odpowiedzialność na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. nie ma podstaw do ich wzajemnej reprezentacji. Dłużnik solidarny, który składa wierzycielowi oświadczenie o potrąceniu własnej wierzytelności, jaka przysługuje mu przeciwko wierzycielowi realizuje prawo przysługujące mu osobiście. Natomiast dłużnik solidarny, który powołuje się na potrącenie dokonane przez któregośkolwiek ze współdłużników solidarnych jako przyczynę wygaśnięcia zobowiązania podnosi w ten sposób zarzut wspólny. Dla oceny tych sytuacji nie ma znaczenia, czy źródłem nadającej się do potrącenia wierzytelności generalnego wykonawcy była umowa zawarta z podwykonawcą domagającym się zapłaty wynagrodzenia od inwestora. Inwestor nie jest bowiem związany stosunkiem umownym z podwykonawcą. Nic natomiast nie stoi na przeszkodzie, aby inwestor, o ile dysponuje własną wierzytelnością wobec podwykonawcy, mógł tę wierzytelność zgłosić do potrącenia z wierzytelnością podwykonawcy z tytułu wynagrodzenia za roboty budowlane.

(wyrok z dnia 18 lutego 2016 r., II CSK 215/15, A. Owczarek, Z. Kwaśniewski, K. Strzelczyk, niepubl.)

Glosa

Piotra Konika, Glosa 2017, nr 3, s. 80

Glosa jest aprobująca.

Sąd Najwyższy w komentowanym rozstrzygnięciu odniósł się do zarzutów, jakie może podnosić inwestor ponoszący na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. wobec podwykonawcy generalnego wykonawcy robót budowlanych odpowiedzialność za zapłatę należnego mu wynagrodzenia. Glosator stwierdził, że zakres zarzutów możliwych do podnoszenia przez inwestora odpowiedzialnego na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. za zapłatę wynagrodzenia należnego dla podwykonawcy jest uzależniony od statusu inwestora wobec podwykonawcy robót budowlanych. Inwestora, jak zauważył glosator, należy traktować jako odpowiedzialnego za cudzy dług, tj. za zobowiązanie generalnego wykonawcy do zapłaty wynagrodzenia na rzecz podwykonawcy, a nie jako dłużnika łącznie z generalnym wykonawcą. W konsekwencji te zarzuty, które są uzależnione od wcześniejszego dokonania czynności prawnej przez dłużnika (np. potrącenia), mogą być podnoszone dopiero po dokonaniu danej czynności przez dłużnika, a inwestor nie może takiej czynności dokonać samodzielnie. Jego sytuacja wobec podwykonawcy jest więc w dużej mierze pochodną zachowań generalnego wykonawcy.

Wyrok skomentował A. Szlęzak w artykule „O odpowiedzialności solidarnej z art. 647¹ § 5 k.c. Uwagi na marginesie wyroku Sądu Najwyższego z 18 lutego 2016 r. (II CSK 215/15)” (PS 2016, nr 11–12, s. 16).

P.G.

*

Ocena, czy znak towarowy jest znakiem renomowanym w rozumieniu art. 296 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1410), powinna uwzględniać także renomę przedsiębiorcy, którego firma obejmuje ten znak.

(wyrok z dnia 16 października 2016 r., III CSK 275/13, W. Katner, I. Koper, K. Pietrzykowski, OSNC 2015, nr 10, poz. 120; BSN 2015, nr 1, s. 10; MoP 2015, nr 18, s. 987)

Glosa

Pauliny Germann, Edukacja Prawnicza 2017, nr 3, s. 26

Glosa ma charakter krytyczny.

Zdaniem autorki, w glosowanym orzeczeniu Sąd Najwyższy błędnie przyjął, że pomiędzy znakami towarowymi powódki i pozwanej występuje podobieństwo. Nietrafne jest także stwierdzenie, że za pomocą tych znaków oznaczane są towary w tym samym sektorze rynku. Główne zarzuty w tym zakresie glosatorka oparła na ocenie dominujących elementów znaków towarowych; jej zdaniem, oznaczenie zawiera element dominujący tylko wtedy, gdy składa się z co najmniej dwóch możliwych do zdefiniowania składników, znaki zaś jednoelementowe są jednolicie postrzegane przez odbiorców znaku.

Glosatorka uznała również za niewłaściwe ocenienie ryzyka wprowadzenia w błąd. Jej zdaniem, Sąd Najwyższy nietrafnie uznał, że – wzięwszy pod uwagę modelową zdolność percepcji przeciętnego odbiorcy stykającego się z oboma znakami w konkretnych kontekstach działalności rynkowej – można stwierdzić, iż znaki te mogą być mylone lub utożsamiane z tym samym przedsiębiorcą lub wywoływać przekonanie o powiązaniu gospodarczym stron. Takie stanowisko, zdaniem autorki, jest nietrafne, gdyż znaki te wykorzystywane są do oznaczenia różnych miejsc handlowych „niebędącymi konkurentami na rynku tych samych usług”.

Zdaniem autorki, Sąd Najwyższy dokonał również błędnej analizy stanu faktycznego, uznając znak towarowy oznaczający „logotyp Spółki S” za renomowany znak towarowy.

Omawiany wyrok był glosowany aprobowo przez K. Szczepanowską-Kozłowską (Glosa 2016, nr 5, s. 51).

J.B.

*

Istota uchwały nieistniejącej polega na tym, że nie wywiera ona żadnych skutków prawnych, a więc w rozumieniu prawnym uznaje się, że ona nie istnieje i nie istniała nigdy. Dlatego właśnie można się na jej nieistnienie powoływać w innym postępowaniu

sądowym, bez konieczności uzyskiwania wyroku stwierdzającego tę okoliczność na podstawie art. 189 k.p.c. Utożsamianie jej zatem ze statusem prawnym uchwały sprzecznej z ustawą jest nieusprawiedliwione.

(postanowienie z dnia 25 sierpnia 2016 r., V CSK 694/15, T. Bielska-Sobkowicz, A. Górski, B. Ustjanicz, niepubl.).

Glosa

Krzysztofa Tapka, Glosa 2017, nr 3, s. 43

Glosa jest aprobująca.

Komentowane rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego dotyczyło rozróżnienia stopni wadliwości uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych. W ocenie Sądu Najwyższego, istnieje kategoria uchwały nieistniejącej, która nie wywiera żadnych skutków prawnych i w konsekwencji jest to uchwała, która w ocenie prawnej nie istnieje i nie istniała nigdy. W rezultacie, jak zauważył Sąd Najwyższy, można się na jej nieistnienie powoływać w innym postępowaniu, bez konieczności uzyskiwania wyroku stwierdzającego tę okoliczność na podstawie art. 189 k.p.c. Zdaniem glosatora, w komentowanym postanowieniu zabrakło jednak wskazania kryteriów, według których należy odróżniać uchwały nieistniejące od uchwał obarczonych innym stopniem wadliwości. Glosator wskazał, że Sąd Najwyższy przywołał jedynie wyrok z dnia 12 grudnia 2008 r., II CNP 82/08 (Izba Cywilna 2009, nr 10, s. 46), który co prawda podaje przykłady uchwał nieistniejących, jednak nie wskazuje obiektywnego kryterium ich wyróżnienia. W efekcie nadal funkcjonują przykłady uchwał nieistniejących wskazane przez doktrynę i orzecznictwo jeszcze na gruncie kodeksu handlowego, na które nakładają się orzeczenia, poglądy i postulaty wyrażone już po wejściu w życie kodeksu spółek handlowych.

Konkludując glosator stwierdził, że należy zaaprobować stanowisko Sądu Najwyższego wyróżniające w obrocie prawnym kategorię uchwał nieistniejących, jak też nakazujące sądom badanie takiej wadliwości w każdym postępowaniu, w którym może mieć ona wpływ na wynik sprawy, a sąd ma odpowiednie dowody, aby stwierdzić nieistnienie uchwały. W dotychczasowym orzecznictwie brakuje jednak wyraźnej linii

demarkacyjnej pozwalającej oddzielić uchwały nieistniejące od uchwał obarczonych innym rodzajem wadliwości, w szczególności od uchwał nieważnych.

P.G.

*

teza oficjalna

Wystąpienie z żądaniem zapłaty wynagrodzenia za korzystanie z utworu za zgodą twórcy (np. w ramach umowy licencyjnej) na danym polu eksploatacji w danym okresie nie przerywa biegu terminu przedawnienia roszczenia o zapłatę odszkodowania za naruszenie autorskich praw majątkowych polegające na korzystaniu z utworu na tym polu eksploatacji bez zgody twórcy w innym okresie.

teza opublikowana w „Glosie”

Twórczy (oryginalny) charakter opracowania może się przejawiać w kreatywnym połączeniu produktów ubezpieczeniowych, stanowiącym specyficzne ich dobranie i zestawienie w całość, stworzeniu dla nich specjalnej, uproszczonej i całkiem nowej taryfikacji i nadaniu pakietowi uproszczonej i użytecznej dla agentów formy. Naruszeniem praw autorskich do takiego opracowania jest eksploatacja, bez zgody uprawnionego, w postaci sprzedaży pakietu ubezpieczeniowego.

(wyrok z dnia 3 lutego 2017 r., II CSK 400/16, K. Strzelczyk, K. Tyczka-Rote, K. Weitz, niepubl.)

Glosa

Elżbiety Traple, Glosa 2017, nr 3, s. 89

Glosa jest krytyczna.

Autorka glosy podkreśliła, że komentowany wyrok jest kolejnym orzeczeniem Sądu Najwyższego dotyczącym przedmiotu i zakresu ochrony, w którym, jak stwierdziła, wypaczono założenia i istotę ochrony praw-

noautorskiej. Glosatorka stwierdziła, że niewątpliwie ochronie prawnoautorskiej nie podlegają idee, procedury, metody i zasady działania jako takie, a więc w oderwaniu od ich umiejscowienia w utworze. Ochronie podlega dzieło, porządkujące i opisujące takie idee, procedury, metody i zasady działania, jeśli cechuje je oryginalność. Ochrona takiego utworu nie stwarza jednak wyłączności stosowania przez podmioty trzecie procedur i metod działania przedstawionych w dziele.

Glosatorka zaznaczyła, że zakres ochrony utworów zawierających nowe koncepcje i idee wywołuje stale kontrowersje. W ich wyjaśnieniu pomocne jest wskazane przez glosatorkę rozróżnienie, zatem, zdaniem glosatorki, sam fakt, że w opracowaniu autor opisuje określone idee lub koncepcje nie pozbawia takiego opracowania ochrony prawnoautorskiej, jeśli zaznaczone zostało osobiste piętno w sposobie przedstawienia tych idei lub koncepcji. Idee lub pomysły zawarte w utworze korzystają z ochrony w połączeniu z formą wyrażenia w tym sensie, że przejęcie ich do innego utworu wraz z formą wyrażenia wkracza w zakres praw autorskich do pierwszego utworu.

Wykorzystanie samej koncepcji lub pomysłu w działalności gospodarczej, bez korzystania z utworu w jakiegokolwiek postaci na polu wchodzącym w skład treści majątkowych praw autorskich, musi pozostać wolne, gdyż tylko takie ujęcie pozwala na respektowanie podstawowych zasad prawa własności intelektualnej i zachowanie prawidłowych relacji pomiędzy poszczególnymi formami ochrony dóbr intelektualnych.

Głosę do omawianego wyroku opracował również M. Wróbel (Prawo Asekuracyjne 2017, nr 2, s. 116).

P.G.

*

Dłużnik będący osobą fizyczną ponosi solidarną odpowiedzialność na podstawie art. 584¹³ k.s.h., jeżeli wierzyciel wytoczy przeciwko niemu powództwo w okresie biegu terminu określonego w tym przepisie.

(uchwała z dnia 9 lutego 2017 r., III CZP 98/16, B. Myszka, Z. Kwaśniewski, K. Zawada, OSNC 2017, nr 10, poz. 109; BSN 2017, nr 3, s. 6; MoP 2017, nr 5, s. 227)

Glosa

Mariusza Lutkowskiego, Glosa 2017, nr 3, s. 56

Glosa jest częściowo krytyczna.

Glosator zaaprobował tezę komentowanej uchwały, ale jej uzasadnienie wzbudziło jego wątpliwości. Zauważył, że Sąd Najwyższy nie trafnie stwierdził, iż roszczenia, do których odnoszą się terminy prekluzyjne, po ich upływie wygasają, natomiast roszczeń przedawnionych nie można jedynie skutecznie dochodzić przed sądem, jeżeli ten przeciwko komu roszczenie takie przysługuje, uchylił się od zaspokojenia (art. 117 § 2 k.c.). Dalej glosator przyznał, że Sąd Najwyższy uznał, iż roszczenie może być limitowane albo terminem zawitym, albo terminem przedawnienia. Zdaniem autora glosy, ograniczenie dochodzenia roszczenia terminem zawitym nie wyłącza możliwości skorzystania z zarzutu przedawnienia, jeśli termin przedawnienia tego roszczenia upłynął przed upływem terminu zawitego lub po jego upływie, lecz dług nie wygasł, bo wierzyciel podjął jego dochodzenie, albo jeśli roszczenie z chwilą powstania było przedawnione, lecz nadal zaskarżalne, ponieważ dłużnik zarzutu przedawnienia jeszcze nie podniósł.

W ocenie glosatora, jeżeli uprawnienie wierzycielskie z chwilą powstania było pozbawione zaskarżalności, to dłużnik nie ponosi odpowiedzialności za skorelowany z nim obowiązek dłużniczy. W efekcie, gdy uprawnienie wierzycielskie ograniczone jest terminem prekluzyjnym, nie znaczy to, że uprawnienia wierzycielskie zawsze będą znamionowały się zaskarżalnością.

Glosator przytoczył pogląd Sądu Najwyższego, że „dyrektywy systemowe przemawiają za przyjęciem, że trzyletni termin przewidziany w art. 584¹³ k.s.h. jest terminem zawitym do dochodzenia roszczeń, co oznacza, że dłużnik będący osobą fizyczną ponosi solidarną odpowiedzialność na podstawie art. 584¹³ k.s.h., jeżeli wierzyciel wytoczy przeciwko niemu powództwo w okresie biegu terminu określonego w tym przepisie”. Stwierdził, że uprawnienie wierzycielskie gaśnie, gdy nie będzie dochodzone w tym terminie, a nie tylko wtedy, gdy nie zostanie wytoczone powództwo.

Glosowana uchwała została omówiona przez P. Popardowskiego w „Przeglądzie orzecznictwa” (Glosa 2017, nr 3, s. 5).

P.G.

Jeżeli wkład wniesiony do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością należy do majątku wspólnego wspólnika i jego małżonka, również udział w spółce objęty przez wspólnika wchodzi w skład tego majątku.

(uchwała z dnia 7 lipca 2017 r., III CZP 32/16, D. Dończyk, K. Pietrzykowski, K. Tyczka-Rote, OSNC 2017, nr 5, poz. 57; Glosa 2017, nr 1, s. 5; BSN 2016, nr 7, s.8; MoP 2016, nr 16, s. 837; MPH 2017, nr 1, s. 41)

Glosa

Barbary Trybulińskiej, Glosa 2017, nr 3, s. 51

Glosa jest aprobująca.

Autorka zaaprobowała pogląd Sądu Najwyższego, zgodnie z którym określając przynależność danego przedmiotu majątkowego do majątków małżonków, należy ustalić, czy mają zastosowanie przepisy szczególne, w tym przypadku przepisy kodeksu spółek handlowych (kodeksu handlowego).

Glosatorka podkreśliła, że obecnie w kodeksie spółek handlowych nie ma przepisów szczególnych wyłączających stosowanie kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Zaaprobowała także pogląd, że art. 183¹ k.s.h. nie stanowi takiego przepisu szczególnego. W ocenie glosatorki, przepis ten nie rozstrzyga jednak kwestii związanych z przynależnością udziałów nabytych ze środków pochodzących z majątku wspólnego do tego właśnie majątku ani też do majątku osobistego. W efekcie należy uznać, że zastosowanie mają przepisy kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

Podsumowując glosatorka stwierdziła, że należy zaaprobować i podzielić stanowisko Sądu Najwyższego zaprezentowane w glosowanej uchwale. Uznanie, że gdy wkład wniesiony do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością należy do majątku wspólnego wspólnika i jego małżonka, to udział należy do majątku osobistego tego wspólnika, stałoby w sprzeczności z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, tj. przepisami kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Kodeks rodzinny i opiekuńczy nie przewiduje takiej możliwości, w związku z czym, jak zasadnie wskazał Sąd Najwyższy, jedyną możliwością obalenia domniemania faktycznego, że przedmiot majątkowy nabyty przez jednego z małżonków

w czasie trwania wspólności majątkowej małżeńskiej wchodzi w skład majątku wspólnego małżonków, jest wykazanie, iż nabycie to nastąpiło za środki pochodzące z majątku wspólnego.

Uchwałę skomentowali Ł. Sieczka i J. Szewczyk (MoP 2017, nr 19, dodatek, s. 24), a w przeglądach orzecznictwa omówili: M. Strus-Wołos (Pal. 2016, nr 11, s. 108), P. Popardowski (Glosa 2017, nr 1, s. 5) oraz T. Szczurowski (PUG 2017, nr 2, s. 34).

P.G.

prawo cywilne procesowe

Jeżeli powód po spełnieniu świadczenia przez pozwanego po doręczeniu pozwu nie cofnął pozwu, sąd oddał powództwo.

(uchwała z dnia 26 lutego 2014 r., III CZP 119/13, J. Gudowski, A. Kozłowska, B. Ustjanicz, OSNC 2015, nr 1, poz. 1; OSP 2017, nr 7–8, poz. 76; BSN 2014, nr 2, s. 11; Prok. i Pr. 2015, nr 3, wkładka, s. 49; Rej. 2014, nr 4, s. 168)

Glosa

Edyty Gapskiej, Orzecznictwo Sądów Polskich 2017, nr 7–8, poz. 76

Glosa ma charakter aprobujący.

Kwestia sposobu i kierunku rozstrzygnięcia sprawy, w której dochodzona jest wierzytelność w całości wyegzekwowana na podstawie wydanego w toku postępowania tytułu wykonawczego, jeżeli tytuł ten przed zakończeniem postępowania rozpoznawczego utracił moc, została – zdaniem glosatorki – w zasadzie jednoznacznie przesądzona ze względu na utrwaloną już koncepcję roszczenia procesowego jako przedmiotu postępowania sądowego. Autorka zanegowała zatem potrzebę rozstrzygnięcia przedstawionego zagadnienia prawnego. Wskazała, że o zbędności lub niedopuszczalności rozstrzygnięcia sprawy decydują przyczyny formalne, a nie zdarzenia ze sfery materialnoprawnej. Uznała za oczywistą niedopuszczalność uwzględnienia powództwa w sprawie, w której świadczenie zostało spełnione, jednak jej zasadniczego procesowego źródła upatrywała, za Sądem Najwyższym, w art. 316 § 1 k.p.c.

Uchwałę omówił T. Szczurowski w „Przeglądzie orzecznictwa” (PUG 2015, nr 3, s. 18).

M.M.

*

1. Prawomocność materialna wyroku uznającego postanowienie wzorca umowy za niedozwolone wyłącza powództwo o uznanie za niedozwolone postanowienia tej samej treści normatywnej, stosowanego przez przedsiębiorcę pozwanego w sprawie, w której wydano ten wyrok (art. 365 i 366 k.p.c.).

2. Prawomocność materialna wyroku uznającego postanowienie wzorca umowy za niedozwolone – także po wpisaniu tego postanowienia do rejestru (art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c.) – nie wyłącza powództwa o uznanie za niedozwolone postanowienia tej samej treści normatywnej, stosowanego przez przedsiębiorcę niebędącego pozwanym w sprawie, w której wydano ten wyrok (art. 365 i 366 w związku z art. 479⁴³ k.p.c.).

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 20 listopada 2015 r., III CZP 17/15, T. Ereciński, T. Bielska-Sobkowicz, J. Gudowski, H. Kiryło, M. Pacuda, K. Staryk, K. Weitz, OSNC 2016, nr 4, poz. 40; BSN 2015, nr 11, s. 10; MoP 2016, nr 2, s. 59)

Głosa

Karoliny Kani, Głosa 2017, nr 3, s. 104

Głosa jest krytyczna.

Komentowana uchwała dotyczy kwestii związanych z uznaniem lub nieuznaniem postanowienia wzorca umowy za niedozwolony. Sąd Najwyższy stwierdził, że prawomocność materialna wyroku uznającego postanowienie wzorca umowy za niedozwolone wyłącza powództwo o uznanie za niedozwolone postanowienia tej samej treści normatywnej, stosowanego przez przedsiębiorcę pozwanego w sprawie, w której wydano ten wyrok. Jednocześnie uznał, że prawomocność materialna wyroku uznającego postanowienie wzorca umowy za niedozwolone, także po wpisaniu tego postanowienia do rejestru, nie wyłącza powództwa

o uznanie za niedozwolone postanowienia tej samej treści normatywnej, stosowanego przez przedsiębiorcę niebędącego pozwanym w sprawie, w której wydano ten wyrok. W efekcie, jak pokreśliła autorka glosy, glosowana uchwała wywołała ten skutek, że słabsza pozycja konsumenta została dodatkowo osłabiona.

Glosatorka zwróciła uwagę, że argumentacja Sądu Najwyższego sprzeciwiająca się rozszerzeniu prawomocności wyroku na wszystkich przedsiębiorców sprowadza się jedynie do wskazania, iż ci wszyscy inni przedsiębiorcy, którzy stosują postanowienia wzorca umownego o takiej samej treści jak przedsiębiorca, w stosunku do którego wydano wyrok, nie mieli zapewnionego prawa do wysłuchania w postępowaniu, w związku z czym w trakcie postępowania nie mieli możliwości obrony swoich praw.

W podsumowaniu autorka glosy podkreśliła, że biorąc pod uwagę charakter postępowania o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone, którego głównym i podstawowym celem jest wyeliminowanie z obrotu prawnego postanowień wzorca uznanych za abuzywne, nie tylko ze skutkiem dla stron procesu, lecz także wobec osób trzecich, jak też odnoszący się do sfery publicznej, należy się z całym przekonaniem opowiedzieć za koncepcją dwukierunkowej rozszerzonej prawomocności. Takie ujęcie kontroli postanowień wzorców umów, zdaniem glosatorki, nie tylko wzmocni abstrakcyjny charakter postępowania, ale pozwoli przede wszystkim uniknąć prowadzenia kilku, a nawet kilkunastu postępowań w stosunku do różnych przedsiębiorców stosujących identyczne postanowienia umowne.

Glosy aprobujące zaprezentowali: A. Oponowicz (Internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny 2016, nr 3, s. 80) oraz M. Rządkowski (Pal. 2017, nr 6, s. 100). Uchwałę omówili: T. Szczurowski w „Przebiegu orzecznictwa” (PUG 2016, nr 3, s.29) oraz E. Wojtaszek-Mik (Studia i Analizy Sądu Najwyższego. Przegląd orzecznictwa, red. J. Kosonoga, Warszawa 2016, s. 33).

P.G.

*

Uczestnik postępowania może zaskarżyć apelacją postanowienie w sprawie o podział majątku wspólnego także wtedy, gdy

sąd nie zamieści w nim wyodrębnionego redakcyjnie rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosku o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym.

(uchwała z dnia 13 maja 2016 r., III CZP 6/16, *M. Romańska, J. Frąckowiak, M. Koba*, OSP 2017, nr 7-8, poz. 74; BSN 2016, nr 5, s. 9; MoP 2016, nr 11, s. 563; Rej. 2016, nr 5, s. 143)

Glosa

Krystiana Markiewiczza, Orzecznictwo Sądów Polskich 2017, nr 7–8, poz. 74

Glosa ma charakter krytyczny.

Glosator przyznał, że obecnie trafnie przyjmuje się, iż kumulacja żądań w postępowaniu działowym, uzasadniona względami ekonomii procesowej, stwarza jedynie kompleksowość funkcji sądu w tym postępowaniu, które muszą być wykonywane zgodnie z ogólnymi zasadami; sąd ma obowiązek ustosunkowania się do żądań w sposób zarówno pozytywny, jak i negatywny lub mieszany. Jednocześnie skrytykował stanowisko pośrednie, iż sąd – z jednej strony – musi o tym orzec, a z drugiej strony, że jednak rozstrzygnięcia być nie musi, jeśli wynika ono z pozostałych rozstrzygnięć zawartych w orzeczeniu.

Glosator zgodził się z ogólnym poglądem, że orzeczenie nie musi przybierać formy oddalenia wniosku w przypadku częściowego jego nieuwzględniania. Tak jest jednak tylko wtedy, gdy z samej sentencji wynika, że to oddalenie miało miejsce; *implicite* zapada wtedy rozstrzygnięcie negatywne *sensu largo*. Autor glosy uznał za konieczne wyodrębnienie pozytywnego lub negatywnego rozstrzygnięcia, jeśli można je wyprowadzić – jako wyrażone *implicite* – z kolejnych części takiego postanowienia. Podkreślił, że sąd jako organ publiczny ma obowiązek wypowiedzenia się wprost co do żądania, by zapobiec wątpliwościom.

Komentator uznał za nieprawidłowe kategoryczne stwierdzenia zawarte w uchwale, dotyczące orzeczenia w przedmiocie nierównych udziałów. Rozstrzygnięcie takie musi przybrać wyraźną i wyodrębnioną jednostkę, a jej brak oznacza, że sąd nie rozstrzygnął o żądaniu, a tym samym uczestnik powinien złożyć wniosek o uzupełnienie orzeczenia w zakresie ustalenia nierównych udziałów.

Uchwałę omówiła M. Strus-Wołos w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2016, nr 7–8, s. 207).

M.M.

*

Temporalne ograniczenie wznowienia postępowania, przewidziane art. 2 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 29 kwietnia 2010 r. o zmianie ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. z 2010 r. Nr 106, poz. 671), wyłącza możliwość wznowienia przez sąd postępowania bez względu na podstawy wskazane w skardze o wznowienie postępowania.

(postanowienie z dnia 17 czerwca 2016 r., IV CSK 665/15, J. Górski, Z. Kwaśniewski, A. Owczarek, OSP 2017, nr 7–8, poz. 77)

Glosa

Łukasza Zamojskiego, Orzecznictwo Sądów Polskich 2017, nr 7–8, poz. 77

Glosa ma charakter aprobowy.

Autor przypomniał, że zgodnie z art. 2 ust. 3 ustawy zmieniającej z dnia 29 kwietnia 2010 r. nie wznowia się postępowania, o którym mowa w ust. 1, jeżeli od dnia wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego upłynęło pięć lat, jednakże w każdym przypadku termin ten nie może skończyć się wcześniej niż przed upływem trzech lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Komentator stwierdził, że termin trzyletni ma znaczenie nadrzędne w stosunku do terminu pięcioletniego. Ze sposobu ustalenia obu terminów glosator odczytał zamysł ustawodawcy ograniczenia okresu umożliwiającego wznowienie postępowania w przedmiocie wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego przedwojennych spółek kapitałowych. Zgodził się, że oba terminy są terminami ustawowymi, co oznacza niedopuszczalność ich samodzielnego przedłużania lub skracania przez sąd, podał natomiast w wątpliwość, czy należą one do terminów prawa materialnego, gdyż terminy te ustalają barierę czasową dla uwzględnienia skargi o wznowienie postępowania, której natura jest kwestią sporną w doktrynie, co może przemawiać za ich procesowym charakterem.

Komentator przyjął za Sądem Najwyższym szeroką interpretację art. 2 ust. 1 omawianej ustawy, że przedmiotowo obejmuje on swą regulacją każdą sprawę o pierwszy wpis do Krajowego Rejestru Sądowego spółek kapitałowych zawiązanych przed dniem 1 września 1939 r. zakończoną przed dniem wejścia w życie ustawy. Autor zaaprobował zarówno wykładnię językową, jak i systemową dokonaną przez Sąd Najwyższy. Podkreślił, że ochrona praw wierzycieli, np. w razie wznowienia postępowania w przedmiocie podwyższenia kapitału zakładowego spółki kapitałowej, oraz stabilność wpisów w rejestrze dodatkowo przemawiają za trafnością poglądu przyjętego przez Sąd Najwyższy.

M.M.

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2017, NR 12

Przepis art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 2060 ze zm.) ma zastosowanie do szkód wyrządzonych przez psa wykorzystywanego przez rolnika użytkowo w gospodarstwie rolnym.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 20 czerwca 2017 r., III CZP 114/16, D. Zawistowski, T. Bielska-Sobkowicz, D. Dończyk, J. Gudowski, I. Koper, A. Owczarek, R. Trzaskowski, OSNC 2017, nr 12, poz. 130)

*

Komornik sądowy nie może podwyższyć opłaty egzekucyjnej, pobieranej na podstawie art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1138 ze zm.), o podatek od towarów i usług.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 27 lipca 2017 r., III CZP 97/16, D. Zawistowski, J. Gudowski, J. Górowski, Z. Kwaśniewski, M. Szulc, R. Trzaskowski, K. Tyczka-Rote, OSNC 2017, nr 12, poz. 131)

*

Upływ terminu, na który zostało ustanowione prawo użytkowania wieczystego gruntu, nie powoduje wygaśnięcia prawa od-

rębnej własności lokalu znajdującego się w budynku położonym na tym gruncie.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 25 sierpnia 2017 r., III CZP 11/17, M. Wysocka, D. Dończyk, J. Frąckowiak, J. Górowski, A. Owczarek, H. Pietrkowski, R. Trzaskowski, OSNC 2017, nr 12, poz. 132)

*

Przedawnienie roszczenia o naprawienie szkody, przysługującego poszkodowanemu wobec pracodawcy, nie wyłącza zastosowania art. 120 § 1 k.p.

(uchwała z dnia 8 listopada 2016 r., III CZP 67/16, I. Koper, M. Koba, K. Tyczka-Rote, OSNC 2017, nr 12, poz. 133)

*

Dopuszczalne jest zawarcie umowy zrzeczenia się prawa do zachowku (art. 1048 k.c.).

(uchwała z dnia 17 marca 2017 r., III CZP 110/16, I. Koper, K. Pietrzykowski, A. Piotrowska, OSNC 2017, nr 12, poz. 134)

*

W braku odmiennego zastrzeżenia osoba, której właściciele lokali w umowie lub w uchwale (art. 18 ust. 1 i ust. 2a ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali, jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 1892) powierzyli zarząd nieruchomością wspólną, jest w granicach tego zarządu umocowana do reprezentowania wspólnoty mieszkaniowej w postępowaniach sądowych.

(uchwała z dnia 9 lutego 2017 r., III CZP 106/16, B. Myszka, Z. Kwaśniewski, K. Zawada, OSNC 2017, nr 12, poz. 135)

*

Za obecność w czasie spotkania rodzica z dzieckiem w ramach kontaktów ustalonych przez sąd opiekuńczy kuratorowi lub kilku

kuratorom biorącym udział w tym spotkaniu przysługuje jeden ryczałt w wysokości określonej w art. 91 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 795 ze zm.).

(uchwała z dnia 16 lutego 2017 r., III CZP 96/16, J. Gudowski, G. Mi-siurek, H. Wrzeszcz, OSNC 2017, nr 12, poz. 136)

*

Sankcje cywilnoprawne związane z dokonaniem czynności bankowych, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1988), przez podmiot nieposiadający wymaganego przez prawo zezwolenia, określa art. 170 ust. 1 i 2 tej ustawy.

(uchwała z dnia 10 marca 2017 r., III CZP 109/16, A. Górski, J. Fraćkowiak, Z. Kwaśniewski, OSNC 2017, nr 12, poz. 137)

*

Od postanowienia sądu drugiej instancji uchylającego postanowienie wstępne z powodu jego niedopuszczalności, wydane w sprawie o ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem, skarga kasacyjna nie przysługuje.

(postanowienie z dnia 14 marca 2017 r., II CSK 360/16, H. Pietrzkowski, M. Koba, A. Zajac, OSNC 2017, nr 12, poz. 138)

*

1. Przy rozstrzygnięciu o właściwości *lex concursus* jako podstawie oceny dopuszczalności dochodzenia roszczeń w drodze powództwa wzajemnego przed sądem polskim przeciwko podmiotowi, wobec którego wszczęto w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej postępowanie upadłościowe objęte rozporządzeniem Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz.Urz. UE L 2000, nr 160, s. 1), decydujące znaczenie ma to, czy w chwili wszczęcia postępowania upadłościowego

wego sprawa inicjowana powództwem wzajemnym była już w toku (art. 4 ust. 2 lit. f w związku z art. 15 rozporządzenia nr 1346/2000).

2. Przy badaniu, czy postępowanie dotyczące przedmiotu albo prawa wchodzącego w skład masy upadłości jest w toku w rozumieniu art. 4 ust. 2 lit. f w związku z art. 15 rozporządzenia nr 1346/2000, należy odwołać się do art. 32 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (wersja przekształcona; Dz.Urz. UE L 351 s. 1) (wcześniej art. 30 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych, Dz.Urz. UE L 12, s. 1).

(postanowienie z dnia 24 marca 2017 r., I CSK 374/16, H. Wrzeszcz, P. Grzegorzczuk, I. Koper, OSNC 2017, nr 12, poz. 139)

*

Stwierdzona przez sąd drugiej instancji konieczność dokonania odmiennej oceny prawnej stanu faktycznego, na skutek derogacji normy prawnej, na której oparł się sąd pierwszej instancji, w następstwie stwierdzenia wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego niezgodności tej normy z Konstytucją, nie uzasadnia uchylecia wyroku sądu pierwszej instancji z powodu nierozpoznania istoty sprawy, może natomiast uzasadniać wydanie wyroku kasatoryjnego, jeżeli konieczne jest przeprowadzenie postępowania dowodowego w całości, nie zaś jedynie jego uzupełnienie, choćby w znacznej części (art. 386 § 4 k.p.c.).

(postanowienie z dnia 13 kwietnia 2017 r., I CZ 44/17, A. Piotrowska, P. Grzegorzczuk, Z. Kwaśniewski, OSNC 2017, nr 12, poz. 140)

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC-ZD 2017, NR D

Związanie wykładnią prawa dokonaną przez Sąd Najwyższy (art. 398²⁰ k.p.c.) dotyczy tylko wykładni tych przepisów, które były wykładane w ramach podstaw kasacyjnych, a zwłaszcza zarzutów stanowiących podstawę uchylenia zaskarżonego orzeczenia. Związanie to nie obejmuje innych poglądów prawnych wyrażonych przez Sąd Najwyższy.

(wyrok z dnia 7 kwietnia 2016 r., II CSK 230/15, M. Bączyk, A. Górski, K. Weitz, OSNC-ZD 2017, nr D, poz. 60)

*

1. W wyniku przelewu wierzytelności w stosunku do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na nabywcę przechodzą na podstawie art. 509 § 2 k.c. także związane z tą wierzytelnością roszczenia odszkodowawcze przeciwko członkom zarządu przewidziane w art. 299 § 1 k.s.h.

2. W ramach odszkodowania przewidzianego w art. 299 § 1 k.s.h. niezaspokojony wierzyciel spółki z ograniczoną odpowiedzialnością może dochodzić odsetek należnych od spółki także za dalszy okres od chwili powstania roszczenia odszkodowawczego do chwili zażądania od członków zarządu tej spółki zapłaty jej długów.

(wyrok z dnia 25 maja 2016 r., V CSK 579/15, T. Bielska-Sobkowicz, D. Dończyk, M. Koba, OSNC-ZD 2017, nr D, poz. 61)

Termin przedawnienia roszczenia informacyjnego przewidzianego w art. 105 § 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz.U. 2016 r., poz. 666 ze zm.) wynosi 10 lat (art. 118 k.c.). Na bieg tego terminu nie ma wpływu dochodzenie jednym pozewem roszczenia informacyjnego oraz roszczenia o naprawienie szkody, o której mowa w art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b tej ustawy.

(wyrok z dnia 25 stycznia 2017 r., IV CSK 125/16, A. Owczarek, Z. Kwaśniewski, K. Pietrzykowski, OSNC-ZD 2017, nr D, poz. 62)

*

Strona może uchylić się od skutków prawnych oświadczenia złożonego pod wpływem podstępu także wtedy, gdy oświadczenie to dotyczy przystąpienia do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, objęcia udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym spółki lub wniesienia wkładów na pokrycie obejmowanych udziałów, w tym praw do nieruchomości (art. 86 k.c. w związku z art. 2 k.s.h.).

(wyrok z dnia 2 lutego 2017 r., I CSK 92/16, D. Dończyk, W. Katner, A. Kozłowska, OSNC-ZD 2017, nr D, poz. 63)

*

Wypis z ewidencji gruntów stwierdzający, że spółka sprawująca zarząd nad wspólnotą gruntową jest właścicielem działki wchodzącej w skład tej wspólnoty (art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 29 czerwca 1963 r. o zagospodarowaniu wspólnot gruntowych, Dz.U. Nr 28, poz. 169 ze zm.), jest dokumentem urzędowym korzystającym z domniemania zgodności jego treści ze stanem rzeczywistym, stanowiącym – wobec braku księgi wieczystej – dowód prawa spółki do rozporządzania tą nieruchomością.

(postanowienie z dnia 23 lutego 2017 r., V CSK 309/16, A. Piotrowska, K. Pietrzykowski, K. Zawada, OSNC-ZD 2017, nr D, poz. 64)

Wygaszenie ex lege hipoteki umownej w następstwie sprzedaży nieruchomości dokonanej w postępowaniu upadłościowym nie jest uzależnione od skuteczności wykonania przez uprawnionego wierzyciela hipotecznego prawa do zaspokojenia wartości wygasłej hipoteki z ceny uzyskanej ze sprzedaży obciążonej nieruchomości (art. 313 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe, jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 2171 ze zm.).

(postanowienie z dnia 10 marca 2017 r., III CSK 91/16, A. Górski, J. Frąckowiak, Z. Kwaśniewski, OSNC-ZD 2017, nr D, poz. 65)

*

Pełnomocnik jest obowiązany dołączyć do skargi kasacyjnej odpis dokumentu pełnomocnictwa procesowego w liczbie przeznaczonej dla podmiotów występujących po przeciwnej stronie, nie zaś w liczbie odpowiadającej uczestniczącym w sprawie osobom (art. 398⁴ § 3 w związku z art. 89 § 1 i art. 128 § 1 k.p.c.).

(postanowienie z dnia 14 marca 2017 r., II CZ 167/16, H. Pietrzkowski, M. Koba, A. Zając, OSNC-ZD 2017, nr D, poz. 66)

*

Przewidziany w klauzuli 20.1 wzorca umownego FIDIC termin do zawiadomienia zamawiającego przez wykonawcę o okolicznościach uzasadniających wynagrodzenie za roboty dodatkowe jest umownym terminem zawitym do dokonania umownego aktu staranności, pod rygorem utraty określonego uprawnienia. Dopuszczalność takiego zastrzeżenia umownego wynika z art. 353¹ k.c., który stanowi także podstawę badania skuteczności zastrzeżenia w odniesieniu do konkretnego roszczenia.

(wyrok z dnia 23 marca 2017 r., V CSK 449/16, M. Kocon, I. Gromska-Szuster, A. Piotrowska, OSNC-ZD 2017, nr D, poz. 67)

*

Przewidziane w art. 127 zdanie drugie ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 21)

następstwo procesowe związku rewizyjnego obejmuje również postępowanie kasacyjne, jednak dotyczy tylko spraw o roszczenia pieniężne i inne prawa majątkowe.

(postanowienie z dnia 23 marca 2017 r., V CZ 12/17, M. Kocon, I. Gromska-Szuster, A. Piotrowska, OSNC-ZD 2017, nr D, poz. 68)

*

Umowa mająca cechy umowy ramowej, w której zastrzeżono obowiązek dokonania wykonawczych czynności prawnych o określonej, ogólnej wartości minimalnej, może być podstawą odpowiedzialności odszkodowawczej obejmującej tzw. pozytywny interes umowy.

(wyrok z dnia 29 marca 2017 r., I CSK 395/16, G. Misiurek, R. Trzaskowski, B. Ustjanicz, OSNC-ZD 2017, nr D, poz. 69)

*

Wytoczenie przez właściciela nieruchomości powództwa windykacyjnego przeciwko jednemu z małżonków władających tą nieruchomością przerywa bieg terminu zasiedzenia tylko w stosunku do pozwanego małżonka.

(postanowienie z dnia 6 kwietnia 2016 r., IV CSK 397/15, H. Wrzeszcz, W. Katner, A. Owczarek, OSNC-ZD 2017, nr D, poz. 70)

*

Postanowienie umowy przewidujące obowiązek zapłaty odsetek kapitałowych od rozłożonej na raty ceny także w odniesieniu do tej części ceny (kapitału), z której nabywca rzeczy już nie korzysta, ponieważ została spłacona, wykracza poza granice swobody umów (art. 353¹ k.c.).

(wyrok z dnia 13 kwietnia 2017 r., III CSK 161/16, K. Weitz, M. Koba, R. Trzaskowski, OSNC-ZD 2017, nr D, poz. 71)

Przepis art. 13 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz.U. Nr 5, poz. 24 ze zm.) ma zastosowanie także w postępowaniu w sprawie odpowiedzialności zawodowej lekarzy.

(wyrok z dnia 26 maja 2017 r., I CSK 588/16, M. Romańska, J. Frąckowiak, P. Grzegorzczak, OSNC-ZD 2017, nr D, poz. 72)

*

Przedsiębiorca telekomunikacyjny będący administratorem danych osobowych odpowiada za szkodę wyrządzoną klientowi – stronie umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych – jeżeli w sposób zawiniony nadużył jego zaufania, powierzając bez jego zgody i wiedzy wykonywanie części umówionych usług innemu przedsiębiorcy (art. 415 k.c.). Przepis art. 429 k.c. nie ma w takiej sytuacji zastosowania.

(wyrok z dnia 1 czerwca 2017 r., I CSK 597/16, J. Górowski, W. Katner, K. Weitz, OSNC-ZD 2017, nr D, poz. 73)

INFORMACJE

W dniu 20 października odbyło się zgromadzenie sędziów Izby Cywilnej poświęcone zaopiniowaniu kandydatur sędziego Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu Janusza Kaspryszyna oraz prof. dr. hab. Wojciecha Kocota, którzy zgłosili się na wolne stanowisko sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej ogłoszone w obwieszczeniu Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2017 r. o liczbie, przewidzianych do objęcia, stanowisk sędziego Sądu Najwyższego (M.P. z 2017 r., poz. 644).

Po prezentacji, wysłuchaniu odpowiedzi na zadane pytania oraz dyskusji zgromadzenie wyraziło opinię o kandydatach.

Przed zgromadzeniem odbyła się narada robocza, podczas której omówiono bieżące sprawy Izby.

*

Z dniem 31 października 2017 r. w stan spoczynku przeszła sędzia Sądu Najwyższego Barbara Myszką, orzekająca w Izbie Cywilnej. Sędzia Barbara Myszką orzekała w Sądzie Najwyższym od dnia 1 lipca 1990 r.

*

W październiku br. Sędzia Sądu Najwyższego Mirosław Bączyk obchodził jubileusz 45-lecia pracy zawodowej, a jubileusz 35-lecia Pani Anna Leszczyńska – kierownik sekretariatu Wydziału I.

Dane statystyczne – październik 2017 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono								Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia							
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania	Inny sposób	
1.	CK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	CSK	1759	313	385	-	22	1	21	-	276	65	1687
3.	CZP w tym:	45	17	10	6	-	-	-	-	-	4	52
	art. 390 k.p.c.	38	16	10	6	-	-	-	-	-	4	44
	skład 7-miu	7	1	-	-	-	-	-	-	-	-	8
	pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	CZ	98	44	45	-	25	3	6	-	-	11	97
5.	CO w tym:	27	107	107	-	-	-	-	-	-	107	27
	art. 401 k.p.c.	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
	art. 45 i 48 k.p.c.	24	107	107	-	-	-	-	-	-	107	24
6.	CSP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	CNP	132	21	30	-	2	-	-	-	11	17	123
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
10.	RAZEM	2062	502	577	6	49	4	27	-	287	204	1987

SPIS TREŚCI

	<i>str.</i>
Uchwały	3
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia	9
Głosy	33
Orzeczenia, które zostaną opublikowane w OSNC 2017, nr 12	52
Orzeczenia, które zostaną opublikowane w OSNC-ZD 2017, nr D	56
Informacje	61
Dane statystyczne	62

